

753148



Quay Lollant^o
1889 December 2^o au

Thomas

DOROTTYA,

VAGYIS

1794

A' DÁMÁK' DIADALMA

A' FÁRSÁNGON.

1794

FUR TSA VITÉZI-VERSEZET

IV. KÖNYVBEN

CS. VITÉZ MIHÁLY ÁLTAL.



1794

Nagy-Váradon, és Vátzon,
Máramarosi Gottlób Antal' betűivel.

1804.

Vos etenim, Juvenes, animos geritis muliebres:

Illa Virago Viri. — — —



Ennius.

ELŐL JÁRÓ BESZÉDJE
AZ ELŐBESZÉDNEK.

Közönséges dolog az Authoroknál Elől-járó Beszédet írni: de még közönségesebb az Olvasóknál, azt soha el nem olvasni.

Mind a' kettőnek szintűgy okának kell lenni, mint annak, hogy a' Poéták Ajánlólevelet írnak, a' Meczénások pedig nem is válaszolnak rá. Látsuk tehát mind a' kettőnek az okát.

A' KÖNYVÍRÓ Előbeszédet tsinál, többnyire! ezen két okból: **1**, vagy fokot akar magáról az olvasóval elhitetni, hogy ő ezt a' munkáját ennyi 's ennyi esztendők alatt, éjjeli nappali munkával, szorgos hivatala mellett is, ennyi 's ennyi hiteles írókból, szakadatlan elmélkedéssel, 's a' t. dolgozta ki; ez Németországban Charlatánságból, másutt igen csak kevélységből esik meg: **2**, vagy alázza Munkáját, csekélységét emlegeti, bocsánatért kunyorál, 's mégis a' végén haláruló Kofa módra húzalkodik a' rongyos lelkű Zoilus-sal; ez még nagyobb kevélység az "elsónél", de talám gyakorlottabb is. — A' mi engemet illet, Nihil mihi arrego, quamquam nec derogo quidquam: nem is hánytatom magamat, mert az, hiúság! de nem is alázom ám, mert az meg, alacsonyosság!

Az OLVASÓ elfordítja az Előbeszédet, mert: **1**, vagy megúnta már az említett két hibával rakva lévő Praefatiokat: **2**, vagy szükségtelennek tartja az udvaron való bemenetelt, mikor az ember a' kert alatt is elkerülhet, 's az ablakon is beszélhet. — Még a' ki rá veti is fejét az Előbeszéd' olvasására, belé unatkozik; minthogy az többnyire mind Tanítói, Atyai, vagy Audientziás tónuson vagyon írva, 's többnyire mind egy a' foglalatjok.

Ezen az okon, én minden Előbeszédemben kettőt tsináltam: **1**, Valamelly intereszfáló materiáról való értekezést iktattam belé: **2**, Nevetséges, csípős, és eleven beszédbe öltöztettem; hogy amaz az Értelmet, ez pedig az Érző elmét mulattassa, 's az Olvasó ne állhassa meg hogy Előbeszédemen végig ne menjen; a' midőn olztán mind én rám mind ő rá nézve az a' jó háromlik, hogy Munkámat abból a' szempontból fogja nézni, a' miből én óhajtom. —

Ez a' Kúltornátz, mellyben annyit végeztünk, hogy hosszas és néhol szatirai Előbeszédjeimen, többé, Jámbor Magyarom! meg nem ütközzöl. Most menj bé az Elő házba; ott bővebb discusszra várattatol. — Múlsd ki ott magadat; rakd be ott Criticus páltzádat, philosophus köpönyegedet, theologus Süvegedet: és akkor szívesen lát, magában a' Szálában, DOROTTYA, és az egész fársángi Kompánia. Magamat ajánlom!

ELŐ-

E L Ö B E S Z É D.

Minden Mondanivalók között legelsőnek tartottam, hogy ennek a' Verfezetnek, melly a' maga nemében Magyar nyelvünkön első Próba, eredetét, okát, és alkalmatofságát előadjam.

Somogy Vármegyében lakám 1799ben, és Szerentsém vala fok vidám Házaknál esmértségben lenni. Előhozódtunk együtt-máfutt az időjárásról, a'télről, a' fejev vagy fekete Karácsonról, 'stöbb effélékről, a' mik a' mindennapi beszéllgetésnek, vagy kezdete, vagy pótolói szoktak lenni. Illyen Intermezzo ritkán esett meg, kivált ha vegyes volt a' Tárfaság, hogy elő ne jött volna a' F á r s á n g. Látám hogy erről kivált a' szép nembéliek nem éppen tudnak részvétel nélkül szóllani: látám hogy nagy részént fajnálkoztak, hogy olly rövid időt szabott Kalendariumjok az Országos bohóskodásra: láték M o d e l l e k e t a' Dorottyára, de a' melly Modellek itt is csak olyanok valának, mint mind azokban a' Tartományokban, a' melyekre szóllott a' régi Lócsei Kalendáriom. Azonnal fe'tevém magamban, hogy a' mit

egy, vagy más Személyben, nem tsak akkor, hanem életemnek megrendültt napjaiban, nem csak Somogyban, hanem akárhol is valaha láttam Horátziusi Sóra valót, azt egy (a' maga nemében gondoltatva) tökéletes Ideálban költőképpen előadom. — Így kerekedett DOROTTYA.

Ennek a' képzelt Személynek munkálkodást is (actio, Handlung) kívántam adni, hogy az Interesszójét a' Verfezetnek azzal is neveljem. Erre a' czéломra azt költöttem, hogy az én Dorottyám nem csak szívében, hanem személlyesen is kikél a' Fársáng ellen, a' kit szinte úgy felvettem Ideális Személynek. És ez a' CARNEVAL.

De mi lett volna belőle, ha az én két Ideálom egymás ellen feltámadván, egy kurt Duellumra ment volna ki köztök a' dolog? Nem lett volna az egész Mesézetnek kifejtődése (evolutio Fabulæ) igen együgyű? Vagy Dorottyá Kisasszony kikarmolta volna Carneval Úrnak mind a' két szemét, vagy ez az Úr ölon kapta volna a' tisztes Mamzelt, 's úgy vágta volna a' hófúvásba, hogy —. Kellött hát tennem Mellékszemély-

lye-

lyeket, mellékképeket 's Epizodákat. Így a' Mesézet-is tarkább, a' c s o m ó is többszeres, a' kibontása is tartóztatóbb lett. Belé keveredtek a' dologba majd minden Dámák a' Dorottya' részire, 's majd minden Gaval-lérok a' Carneváléra: sőt hogy az Epopoe-ában annyira kedvellett Mächinák is, az álmélkodásnak nagyobbítására, melly a' vitézi Verfezetnek fő tzélja és vége, — ki ne maradjanak, részt vettek a' történetben Éris, Fáma, Vénus, 's a' t. Illyen móddal formálódott osztán egy magános gondolatból EGÉSZ KÖLTEMÉNY, mellynek továbbá egyéb hijjá nem volt, hanem hogy képekkel, Festésekkel, Beszédekkel, 's több ef-félékkel színt és erőt nyervén magának, ver-sekbe öntetessék.

Nem Híztória hát ez; annyival inkább nem Pasquillus, melly élő, vagy megholt Individuumokat sértegetne; sőt nem is Szatira, noha ez utolsónak tulajdoniból, vala-mint minden Comicum Poéma a' világon, egy kis lelket kölcsönöz magának. — Sem-mi magános történet (az egy Fárságról va-ló Diskurszuson kívül, a' mit az elébb már

említék) nem adott erre alkalmatosságot, vagy matériát. Még annyi valóság sem vett ennek a' Költeménynek csak akkora talpot is, mint a' mennyin fundálódott akár a' Tassoni' elragadtatott Vedre, akár a' Boileau' Pulpitusa, akár a' Pope' ellopott Vuklija.

Három dolgot találhatnak az Olvasók egész Verfezetemben olyat, a' miből a' valósággal megtörténtt, históriára gyanút tsínhathatnának. — Az Első ez, hogy az idő, a' mikor a' fársáingi állapotok estek, a' Poéma' meneteléből nyilván kijön. De, azt én nem is tagadom, hogy 1799-ben írtam, 's a' dolgokat is arra a' télre költöttem. Akkor idén volt a' Fársáng — óh szomorú folyása az esztendőnek! — olyan kurta, mint a' Vígano' Leányinak a' derekok. De azon a' télen esett é afféle Bál, vagy efféle história, a' mit nékem csupán csak versekbe kellett volna minden költői tehetség nélkül foglalnom? arról szóljanak az egész tántzoló Publikumnak mind a' két renden lévő érdemes Tagjai.

Második az, hogy a' Tartomány, a' Helység, sőt a' Ház is praecise ki van téve, ahol a' Dorottyai Intrigék estek. — „ So-
 „ mogyban! Kaposvárrott! a' Herczeg' Kas-
 „ télyában! — Mégis csak kellett ebben va-
 „ laminek annak lenni. Hamisak a' Poéták!
 „ — Miért itt? és praecise itt? 's nem má-
 „ futt, egyébütt, akárhol? hanem itt, és
 „ praecise itt? . . . ? ” Kérem alázatosan; a'
 Hold ugyan elég tágas lett volna, és ott az
 együgyük' állatása szerént Dávid hegedül-
 vén, nem lett volna szükség a' Toponári
 Zsidókat is Pégazus' szárnyain felforspon-
 toltatni: de én földi, 's különösen nemzeti
 dolgokat kívántam írni, hogy némelly nem-
 zeti visszsaéléseket inkább megróhafsak.
 A' Földön kellett hát Játékomnak nézőhe-
 lyét felütnöm, és általán fogva Nemzetem-
 nek lakó-földén valahol.

Ha csupán az üres álmélkodás lett volna a' fő czélom; jutalmamat pedig abban helyhettem volna, hogy Szabadvölgyi Úr ezt mondja Költeményemre „ Ejnye no az ilyen amollyannak be' gyöngy esze van! Ugyan

no hogy tud már ilyen átkozott portékákat kigondolni? Mi ördög — ” vagy, hogy Háromlovó Uram úgy elandalodjon rá hogy egy pipa dohányja tízszer is elaludjék az olvasás közben, az Asszonyosság pedig a' fok csuda képekkel majd minden éjjel véle álmodjék: már úgy bezzeg jöttek volna ám drágalátos Scénák, 's a' drágalátos Scénákban gyönyörűnél is gyönyörűbb Peripetiák. — — Csak vegye az emberi Lélek méltó képzelőre! Egy kies réz Erdő, túl az Óperentzián — egy kerek erdő, mellyben ezüst Madarak szólnak — ez már valami: de abban osztán egy arany Vár, melly kokasfarkantyún forog — már megmeg valamibb: hanem, a' tündér Királykisasszony, a' kinek minden pillantatjára Orientálsi gyöngyök peregnek — — hahó, ez már nem lári fári! Hát még a' szép Királyfi, a' gyémánt buzgánnyal, a' tatos lóval? 's több ilyen álmélködésre méltó Jelenések szinte az Akastyányi hegyig, melly 50 Mértföldről, az egy erőss Griffmadaron kívül, mindent magához szippant? — — — Már ilyen Istóriákat talám nyóltz lovas Debretzeni Szekeérrel is lehetne a' Pesti Vásárra vitetni,

mint

mint a' Lipsiára a' sok Feengeschichtéket mit einem saubern Tittelkupfer. Már az efféle Költemény nyalatná magát, mint a' méz; de a' Szatira vajmi nyögve nyelő Orvofság! —

Akárhogy légyen: énnékem Hazámban kellett helyheztetnem a' Költeményt. Hogy pedig annak egész Situációját Somogy Várme gyében választottam, az nem azért esett, hogy a' sokszor említésbe jött abufokot ott találtam volna fel legjobban; éppen nem! Abban a' nemes Megyében, melyre én mindenkor idylliumos elmerülésel emlékezem, a' Barbarismusnak fints helye, de a' Luxusnak vétkesebb neme sem verhetett még félszket. Nemesek annak Nemesei, mint mindenha valának, 's tellyesek a' nemzeti buzgósággal. Egy SZÉCHÉNYI Provinciájában mit találhatna az ember Szatiráralót? —

„ Node kérem hát; csak kellett mégis „ valami okának lenni a' Somogy' választásában — ok nélkül csak a' Poéta sem csinál valamit. ”

Sem több, sem kevesebb okom nem volt, mint az, hogy akkor ott laktam. — Azomba, ha mindjárt Zágor Vármegyét, vagy Berzencze és Bodrog Vármegyék közül akármellyiket választottam volna is Stzéná-úl; csak fenn maradt volna az előbbi Kérdés, hogy mit vétett Berzencze Vármegye 's a' t.? Csak olyan kérdés az, hogy mulató Személyim közzé mért vittem muzsikálni in specie a' Foponári Zsidókat, és nem a' Keszthelyieket, vagy Nagykahiróiakat?

Harmadik, a' mi valamely igazságra való czélozásomat gondoltathatja, ez, hogy mind a' Gavallérok, mind a' Dámák közt olyan characterek, beszédek, 's környülállások találatnak, mellyek igen nagy praecifióra mutatnak. — Örülök, ha úgy van; sőt ha ezt sokaktól, 's kivált nagy bélatású Olvasóktól hallom, el találok bizui magamat.

Minden Szép Tudományoknak és Mesterségeknek, jelesen a' Poézisnak is, fővégek az Ámulás (Täufchung); ha t. i. eleven és természeti előadásunkkal az Olvasó, Szemlélő' vagy Hallgató' Képzelődését anny-

nyira elámíthatjuk, hogy azt a' mi költött Scénánkba vagy indulatunkba, mint valamely új világba, a' maga realis Situációjából által-varázsolhatjuk. A' ki tehát azt hiszi, hogy az én Poémámban leírott Személyek, lehetetlen, hogy valóságos és élő Személyek ne volnának, 's hogy a' tölem előadott történeteknek nem másoknak, hanem igazság után írottaknak kell lenniük; Az, minden becsülettel (engedelmet kérek a' technicus terminusról) — elámúlt; és én minden bizonnyal, legalább Ő rá nézve — poéta vagyok.

Mert, az egész nemes Vármegyében, mind azokat valakiket esmérni, 's tőlök esmértenni szerentsém volt, tanúbizonyosságul hívom, hogy az egész Tartományban, a' Balaton' és a' Dráva' partjai közt, egyetlen egy Személyt sem találhatni, a' ki az én leírásommal és mesémmel megegyezne: tanúbizonyosságul hívom a' Múzsákat, kitsinytől fogva nagyig, Cliótól fogva Urániáig mind a' kilentzet — pedig kilentz Dáma közt csak nehéz titkot tartani — hogy az egész Poémát mind magok diktálták, kit Csökölben, kit

He-

Hedrahelyen, a' melly két faluban pedig, hogy mentségemre eztis felhozzam, egy Dámát sem találtam, a' kit Ideálnak felvehettem volna; sőt a' Dáma név is olly idegen az ottvalóknál, hogy én egyiknek sem mernék ezzel a' névvel tisztelkedni. — Más az, hogy én Kaposváron mind öszve is egyszer voltam, akkor is betegen és cura' kedvéért; a' Herczeg' Kastélyában pedig soha sem voltam, és még annyit sem tudok róla, mint az Első Konzúlnak St. Claudi Palotájáról.

„Hogy tudom hát még is leírni?”

A' Mátyás Király' Palotájáról Fűsüsne is tud beszélni valamit, ha járt valaha benne — De Poétának lenni éppen azt teszi egyiket, hogy költeni és képzelni tudjon az ember.

Legpræcisébb látszik leírva lenni a' Carneval' Kaposba való bemenetele, vagy az Einzug. — Ezt azután szúrtam belé, mikor már az egész Poéma elvolt készülve. Fényt és pompát akartam véle adni a' Történetnek, vévén az ideát a' N. Méltós. Főispány' Ő Exc.jának béiktatásakor tett Solennitásból, melly az előtt való nyáron esett.

De

De ha valaki az én Farfangi Colonnejaimnak Vezérit, az akkori Vezér Urakból akarná kiókumlálni; nem tudom, hogy találná fel a' Marczali Ofztályban Madam Cserházynét?

— Értenek engem, a' kiknek illik. — —

Egyébaránt, nem szükség apologizálnom: négy esztendő oltá esmérik sok Uri rendű Urak és Asszonyságok ezt az én tréfa versemet; elégnek olvastam fel magam is némelly víg Kompániákban, elégnek megvan Kézírásban is. Mindenütt jó kedvvel fogadták, senki benne meg nem ütközött. Legnagyobb jutalmam egy két kaczaj volt; legnagyobb büntetésem pedig egy két Legyezőleggyentés. Ez, egyik sem dűjti el a' Toronyot: valamint maga sem az egész DOROTTYA, vagy a' Dámák' Diadalma a' Fárságon; ha mindjárt még tiszter volna is írva IV Könyvben.

Még is képelem, hogy találkozni fognak olyan Nének, a' kik vagy itt, vagy amott megbotránkoznak vagy ebbe, vagy amabba: szja, Lelkem! a' hajlott időnek tulajdona a' botorkázás, és bajos dolog a' tárgyakat tisztán és a' magok' formájában látni

pápaszemen, vagy, hogy a' Genus ellen ne hibázzak — mámaszemen. — ? Képzelem más oldalról azt is, hogy fok Húgak mint fognak tetfszeni magoknak, mikor a' szép szemek, orcák, kezek, a' Szerelem' diadalmi, 's több effélék fordulnak elő, hogy dagad győzni vágyó szívek, hogy futnak majd a' Tükörhöz, majd a' Toiletthez — 's mit látnak? amaz elsáppadva kuncsorog emennek lilio-miért 's rózsáiért. Te szegény Tükör! és te könyörülő Toilette! — Semmi: ez mindennapi dolog, az illyen a' boldog Culturához tartozik, és a' Világ magától megy. Ájúnak a' Stutzerek' truppjai egy Nimfa előtt, kire születtekor sem a' Bába sem édes Mámikája nem nevetett; és a' Nimfa maga is kezdi hinni hogy az ájulásig kifájinúltt nemes látogatók nem csapodárkodhatnak, 's a' jó Tükör csak reggel hazudik. A' Flórától kiczifrázott Párkák nyújtják vagy elmetszik a' megbutúltt érzésűeknek életek' fonalát; és a' falátának-önteni-való nyúttes Románokból lepáriáltt Levelek szinte ontják a' temjénfüstöt a' Cármin Istenasszonyinak. ...

De elég a' Szatirából. Folyóbeszédben hamarább megneheztelnek azért, mint 'a versekben. — Azt mondám az-elébb, hogy ez a' Poéma nem Szatira: most is azt mondom, hogy nem Szatira ez a' Poéma.

„ Mi hát? ”

Epopoea Comica.

„ Mi? ”

Poëma Heroico-comicum.

„ Mitsoda? ”

Már ez Francziáúl is, Olaszúl is, csak ilyen formán hangzik: tehát németül magyarázom — Comisches Heldengedicht. Magyarúl nem merem addig a' nevét emlegetni, míg részenként okát nem adom. Hátúl kezdem fejtegetni.

VERSEZET. Már e' régen meg van téve annak, a' mire ő jó: hadd tégyen hát nálam is Carment; mint Poéma Költeményt; bárhogy kiáltsanak is, a' kiknek vagyon szájak, kedvek, idejek, a' kiáltásra. Superintendens Szilágyi olyan régen vette fel ezt a' szót, 's azolta olyan régen élünk vele minden ellenmondás nélkül; hogy ez a' szó már præscribált.

VITÉZI. Ezt jobban szeretem a' bajnokinál a' Heroicum' kitételére; noha nem ragaszkodom belé makacsúl. Sem a' Vitéz, sem a' Bajnok nem téfzi ki eléggé a' Heróst: míg nem akarjuk. Egyezzünk meg valamelyikben, 's mindjárt Héros lesz akár a' Bajnok, akár a' Vitéz, — és csak azonn a' becsületes úton, a' minn a' Németek' Heldje. — Mi a' valóságos Héros, és mi a' heroicus cselekedet, 's mi-ben áll a' heroicum Poémának természeté? az nem fársángi Discursusba való. Irtam erről az Árpád név alatt írandó Epopoeámnak rövid Rajzolatjában és Criticájában, melly, reménylem, nem sokára kijöhet. Addig a' tudni kívánó Olvasótól egy kevés várakozást kérek.

FURCSA. Ez nékem annyit tesz, mint Comicum. Az Árpádra írott Criticámban ennek az elnevezésemnek is okát adom, 's kérem, hogy a' kik benne megtalálnak ütközni, függeszék fel addig Recenziójokat, míg az említett Critica köz kézre kerülhet. — Ott az Epopoeának tudományját bővebben előadom: most csak

arról szóllok egy keveset, millyen móddal kívántam légyen ezt a' DOROTTYA nevű furcsa Epopoeát annak formájához alkalmaztatni.

Magában a' Vitézi Epopoeában már fok próbát tett hadi dolgokban gyönyörködő Nemzetünk, mellyek között a' belső érdemre nézve legderekabb: Gróf ZRINYI Miklósnak, ama' szerencsétlen Vadásznak, 'Ádriai Tenger' Sirénája, mellyet vitéz Nagyattyának, a' Szigetvárbán elesett Gr. Zrinyi Miklósnak teteiről szerzett, és a' mellyet én, minthogy csak kevés és nem kapható régi rongyos Exemplárban lappang a' nagyobb Könyvtárakban, szándékozom Arpád' kidolgozása előtt históriai és æstheticus Commentáriussal kiadni, ha az Ísten egészségemnek 's csendes életemnek kedvezend.

A' közép, vagy Bajnoki Epopoeában már nem csak próbákat, hanem valósággal szerencsés Csinálmányokat is mutathatunk anyai nyelvünkön.

A' Furcsa Epopoea még az, a' mellyben egy-két fordítást ugyan magya-

rúl is olvashatunk; de eredeti próbát még nem tettünk.

Ez az a' DOROTTYA, mellyel én poétai Literatúránknak ezt a' hízakját bétölteni igyekeztem. — — Ebben az Actio, vagy a' Munkálkodás, mellyet én a' Deák Fabula után Mesézetnek nevezek, egészszen költött, a' mint már oda fellyebb előadám; költöttek a' személyek is, karakterestől együtt. Mivel pedig a' Költésnek fő törvénye a' Verifimilitudo (Wahrscheinlichkeit), azaz, hogy a' dologban semmi képtelenség ne légyen, 's az Olvasó képzelhesse, hogy az megtörténhetett: ezt a' törvényt én is szemem előtt kívántam tartani. Hanem mivel a' Comicumnak természetete megenged egy kis Nagyítást (Uebertreibung), a' melly tisztességes fillentés a' kómius Poétának czélját, 's az ő Munkájának bényomását hathatósfabban segíti: én is néha ebből az okból a' Személyeknek egyes Vonásait 's a' különös Történeteket, szaporítottam, halmaztam, nagyítottam; hogy így a' festés elevenébb és béhatóbb légyen; de képtelenségre még se fajúljon el.

Epo-

Epopoeámnak meg kívántam adni az Aesthetica Egységet is, hogy a' benne lévő egy és simplex Actiót az Olvasó' elméje egyszerre könnyen felvehesse és végig láthassa: melly Actió, vagyis végbevitt cselekedet rövideden ebben áll: Dorothea a' maga Leánytársaival, a' rövid Fársáng és a' kevés megnyegző miatt, Carneval és az Ifjak ellen hadat indít, és mikor már őket szinte meggyőzte, Vénus a' Dámáknak minden kívánságokat megígérvén, emezek eránt megbékélteti.

Ezen fő Actio mellé Epizodákat is tettem, vagyis olyan Melléktörténeteket, a' mellyek a' Főtörténetnek természetével megegyeznek, és származásokat mintegy amattól költsönözik; 's annak Interestjét, behatását 's egész fényjét nevelik, segítik. Illyen Epifodium a' többek között, a' Kaposvári ebéd, a' Tántz, a' Lokajok és Szobaleányok közt esett külső Csata, melly utólsóval, mint valamelly umbrával akartam a' galánt csatának fény-

jét felemelni. Ha pedig Olvasóm alacsony történeteket, 's egy Gergő Hajdú' szájába illő szókat talál ebben az Epifodiumban: jusson eszébe, hogy a' Dramaticában is vagyon Niederkomisch, Possenspiel, Opera Buffa, 's holmi Monodrama, Duodrama, 's a' t. Lessz a' ki ezekben több kedvet talál, mint a' Cithére' pompás megjelenésében és Oratiójában: lessz, a' kinek jól esik ez utólsót olvasni, nyomban mindjárt egy cselédházi Scena után.

Az én Szerzeményemnek Intereffzéje, áll a' nemzeti Luxusnak és elkorcsosodásnak kigúnyolásában, 's Ifjainknak és Leányinknak csintalan, sőt fokszor pajzán mulatságaiknak megbüntetésében. — Mert a' ki azt gondolja, hogy a' Comica Poézisnak célja (már az akár Epicus, akár Drámai, akár más kifsebb darab légyen is) csak az olvasó' mulattatására 's neveltetésére irányoz; az, ítéletem szerént, hibázik. Bizonyára valamint az egész Poézisnak, úgy ennek is fő célja az Emberi Szív' jó vagy rossz, nemes vagy erőtlen, okos vagy bohó voltának előadása, melly által amaszt
 lel.

lelkesíteni, ezt pedig helyre hozni iparkodik. Ezt a' nemes Czélt pedig (kivált a' Sokaság eránt) nem holmi sikeretlen Szententziák, sem nem az oskolai száraz Declamatiók éretik el az íróval; hanem a' nézésre kitett Példáknak, 's a' munkálkodásba hozott érzéseknek és indulatoknak van az a' béhatóbb erejek, melly által a' Múzsák boldogítóivá lésznek az emberi nemzetségnek.

Hogy pedig az említett fő tzélra jobban eljuthasson az Epica Poézis, és szebb formában bájolphassa bé magát az Olvasó' Fantáziáján keresztül, annak Szívébe; több eszközöket is vett fel; mellyekkel én is igyekeztem élni. — Illyenek a' Leírások, a' Képek, mellyeknek a' festés és jó elrendelés által nagy æsthesisi erejek vagyoni; illyenek a' Hásonlítások (Similék), mellyek a' történet' előadásának, eleveniséget, gyönyörködtető tarkaságot, és néha világosítást is, szereznek.

Nálam a' Comicumnak kútfeje az, hogy a' történetet, melly magában nevetséges, úgy adom elő, mint nagy és

fontos dolgot : hogy a' fontosság, és az Olvasónak intereffzáltatása még nagyobb legyen, munkálkodó Személyimnek fok gáncsot és akadályt szerzek, céljaiknak elérésében: de az akadályokat utóljára egy váratlan eszköz által, sőt Isteni Közbenjárásal háritom el, hogy az addig várakozó, 's kételkedésbe tétetett Olvasót a' csomónak feloldása egyszerre lepje és nyugtassa meg. Ez neveli a' Csudálatofságot is, melly az Epopoeának tulajdona, és a' melly az én Epicus Versemben már a' történetben magában is megvan, a' Machinák által pedig szaporíttatik. — Azt mondhatná valaki, hogy jobb lett volna a' Csomónak kifejtését magából a' dologból 's magok a' munkálkodó Személyyek által tétetni meg: de egy az, hogy a' Dámáknak annyi praetensiójáról tenni emberi erőn felyül vagyon, és csak a' hatalmas Cyprusi Istenasszony nál van az a' Bőség-szarva, mellyből mindnyáját ki lehessen elégíteni; más az, hogy a' visszavonást is Éris csinálta, a' megbékélést is Istenasszonynak volt illő véghez vinni.

Sty-

Stylusomat szándékoztam Czelomhoz, a' dologhoz, és a' személyekhez alkalmaztatni: és hogy Epopoeám néha-néha Dámai formát is végyen magának, 's annál fogva még tarkább légyen, a' Scénának pedig jelenvalóbbá és érdeklőbbé légyenek: imitt-amott magokat beszéltetem a' személyeket, melly az Olvasónak unalmát is ébreszti. Vesse öszve a' figyelmetes Ember, Bordátsnak, Dorottyának, Rebekának, Opornak, Gergőnek, és Vénusnak Beszédjeit: reménylem, nem fogja azokat cél ellen valóknak, vagy únalmas pótolékoknak tartani.

Egy szóval óhajtottam az Epopoeának egész formáját, természetét és alkotását, a' legjobb Mustrák után, ebben a' kis Munkámban is követni. A' melly célból még a' külső szokott módra is vigyáztam. Így p. o. a' Poémának elején, mindjárt kiteszem a' matériát rövideden és világosan: hogy pedig az egy kevésbé sokat ígérő, magahányi, és olyan Scriptor Cycli-cushoz illő, az a' Comicumban elmehet, különben a' valódi Epopoeában szenvedhetetlen volna. Illyen comicum a' Felkiál-

t á s is, vagy a' segítségül való hívas, a' Butelliához: más Heroico-Comicus Poéták más-más felkiáltásokat gondoltak; az én fársángi Poémámhoz 's annak foglalatjához ez nem éppen alkalmatlan. Munkámat IV Könyvekre osztottam: melly felosztás a' történetnek és a' Poémának természetéből foly; nem is lehet az, akármelley Költeményben is, ok nélkül való. A' mi utóljára a' Verfemet illeti: ha Vitézi Epopoeát írtam volna, a' Hexameterre esett volna választásom; egy ilyen populáris és csupán mulattató Époszhoz jobbnak tartottam a' szokott kettős Strófákat.

Akárhogy ítéljen ezen első Igyekezetem felől Kedves Nemzetem: én azzal nyugtatom meg magamat, hogy jobban szeretek közép-szerű Original lenni, mint első rangú Fordító. — Adják az Egek, hogy egész nyaláb remekek homályosítsák meg minél előbb ezt az én csekély Próbátéletemet!

Írám Debreczenben. Febr. 6-dik N. 1803.

Cs. V. M.

ELSŐ

ELŐKÖNYV.

EBÉDIG.

S u m m a y a.

Mikippen az Carneval nagy pompával
Kapos Várott be menvén, holoth is e-
bidól vala és az Matricullat föll nit-
tata vala; kin az Dorotthia kis Az-
zonnak lőőn nagy buffulása.



Eneklem a' Fársáng' napjait 's DOROTTYAT,
Ki látván a' Dámák' bajos állapotját,
Carneval 's az Ifjak ellen feltámadá,
'S diadalmat is nyert pártára únt hada.
Olly lármát, zerdülést, viadalt beszéllek,
A' millyet nem láttam miolta tsak élek,
A' millyet nem említ semmi Istória;
Meg nem merne tenni maga a' Frantzia:
Miként insurgála Amazon' módjára
Egy nagy Dáma-tábor Carneval' hadára.
Vajha méltóképpen le tudnám rajzolni,
Millyen vitézséggel tudtak ők hartzolni,
'S miket vittek véghez felforrott mérgekbe'. —
Hát férhet illy harag angyali szívekbe?
Igazán, hogy minden Századnak a' végén
Nagy dolgok esnek meg a' föld' kerekiségén! —

Fársángi jó borral habzó BUTELLIA!
Mellytől a' Múzsákban gyúl a' fántázia,

Te tölts bé engemet élő Spiritussal,
 Hadd danoljak hartzot én is Ennius-sal.
 És te, NANÉT! töllem szívességgel vedd el,
 Ha munkámnak betset szerzek szép neveddel:
 Leg alább, ha könyvem' végig nem olvasod,
 Megpróbálhat'd rajta frizérozó-vasod'.

Az örvendő FARSANG kiindúlt Budáról,
 Túdósítást venni a' Magyar Hazáról,
 'S Lajistromba szedni az új Menyetskéket,
 Őszvejárt sorjába minden Vármegyéket.
 Fejérvár' és Veszprém' tsínos két vidéki
 Tellyes öröme szolgáltak Ő néki.
 Majd Szalának keskeny, de kies tsútsánál
 Altaljött a' jégen Tihany' hegyfokánál;
 'S kifzálván Balaton' Szántódi révére,
 Az áldott Országba Somogyba béére.
 Löllén egy Státiót tsinálván magának,
 Igyekszett a' Lengyel Urak' Tótiának:
 Tótiból mint tellyes kéz Lakadalomba,
 Béhajtatott vígan a' víg Nagy-Bajomba,
 És ott ama' Magyar jószívű Uraknál,
 Kik közt hóltfélben is vídám szívvel lagnál,
 Kipihenvén magát, más nap késő reggel

Meg-

Megindúlt K a p o s b a parádés fereggel.
 Kapos, Fő-Várofsa Somogy' határának,
 'S Hertzeg ESZTERHAZY' Dominiumának,
 Melly az elmúlt Nyáron felette örvendett,
 Keblébe fogadván annyi Úri rendet,
 Kik a' Nagy SZÉCSÉNYI' Fő-Ispányságának
 Hallatlan pompával 's fénnel udvarlának,
 Kapos, hol másként is igafságot tenni,
 A' Megye-Tifzjei öfzve szoktak menni,
 Kapos vólt a' vidám Fársángnak is tzélja;
 Hol szállásává lett a' Hertzeg' Kastéllya,

Itt nyúgodott ő meg. De bezzeg előre
 Nem tudta, mi szélvész támad jövendőre.
 Sokszor hol örömmre készülget az elme,
 Ott lepi meg nem vártt baja 's veszedelme.
 Sokszor torrá válik a' víg lakadalom,
 'S a' muzsikát ketté vágja a' firalom.
 Így járt a' Fársáng is. — De míg még a' lenne,
 Hogy e' zürvarra Múzsám reá menne:
 Előbb kell kezdenem elbeszélésemet. —
 Fársángi víg Húmor! tsiklándj fel engemet.

Dob's trombita szóval elhagyá már M é r ő t,

A' Fársáng, vivén fok vezetőt, kísérot.
 Ki szánon, ki lovon, ki tsak gyalogjába'
 Öröm-kurjantáfsal siettek nyomába.
 Kiki elővette legzifrább köntösét,
 Hogy fitogtathassa magát, pénzét, Ösét.
 Villog az ezüst kard, 's az arany paszomány,
 Virágzani látszik töllök a' tartomány.
 A' szépség' angyali Magyar szüz formába'
 Leszálltak az Égből a' földi szánkába.
 Gyenge szívetskéik előre repesnek,
 Hogy még ma tört fognak vetni egy kegyesnek.
 Azért rendbe szedvén szemek' 's ortzájokon,
 A' mi tsak bájoló 's béható azokon,
 Köntöseikből is azt vették magokra,
 A' mi jobban illik egy illy' Angyalokra.
 Szív-halászó hajok' drága köve 's töje,
 Hófszín nyakok' 's fülök' aranyos függője,
 Rezgő billegéfsel a' midön lengenek,
 Minden érző szívben rezketést szerzenek.
 A' szép kantusoktól kirózsadzott szának
 Pompásabban díszlő tavaftt nem kivánnak.
 A' fok Slepp az a' la Bonapárt 's Vigánó
 A' rakontzált között fuhognak piánó. —
 „ Alljatok meg! kedves angyalkák! álljatok!

„ Imé

„ Imé egy Poéta fiet utánnatok,
 „ Szánkáitok' nyomát lantolva késéri,
 „ Hogy tárfaságtokba vegyétek, azt kéri,
 „ Öröm-innepteket danolni kívánja:
 „ A' ki rá nem hallgat, düljön fel a' Szánja!“
 Igy szóllék hozzájok. De rám nem hallgattak,
 'S helyet valamellyik Szánkában nem adtak.
 Én hát tsak utánnok ballagék fáradtan,
 'S imé a' Pégazus elömbbe lepattan.
 Felugram e' szárnyas paripa' hátára,
 Felettek repkedtem Mongolfír' módjára.
 A' Levegőégnek felsőbb Országából,
 Mindent pontról pontra láttam a' szánkából.
 Óh miket láttam én! óh miket tsudáltam!
 Kivált a' Trompözbe hadekukutsáltam.

Mint mikor a' külső Printzek' múlattára
 Udvari szánkázást tsapat Pétervára,
 És Északnak minden szépsége pompáson
 Láttatik együehány szánkában Summászon;
 Szibéria minden nyufzttal, hermelinnel
 A' Tzár' Udvarából kijön egyes színnel;
 Az Európai követek indulnak,
 Arktófsz' ditsőségén tsudálya bámúlnak:

Illyen pompa volt itt; ennek látására
 Illy tsudálkozásal bámúlt Kaposvára,
 Én pedig felettek az Éther' útjain
 Úgy lebegék vala Pégazus' szárnyain;
 Mint midőn Blenchárd Úr úszkált az áerben,
 'S egész Béts bámúlva nézte a' Praterben.

A' lovak és szának öt Ofztályt tevének,
 Öt Járása szerént Somogy Vármegyének.
 Vezette mindenik ofztályt egy olly Nemes,
 Ki Gavallér, 's illen fő rangra érdemes,
 BONGORFI egy dífze a' Magyar Hazának,
 Lovaglott előtte Kapos' zászlójának.
 Közép idejű ő, de a' virgontz termet
 És friss elme benne vígalságra termett.
 Külömben is Bétsben, 's más külső Országban
 Eleget forgódott ő a' nagy-világban.
 Vidám a' nézése, módos a' ruhája,
 Tzifra, 's tzifrán lépked büszke paripája.
 Martzali' ofztályát TSERHÁZI vezette,
 Ki e' szép hívatalt meg is érdemlette,
 Ha nézzük ruháját és deli termetét,
 Régi Öseivel tündöklő Nemzetét. —
 Fialat ő, van egy szép kis felesége,

Ebben van ő néki fő gyönyörösége,
 Kinek tzafrangozott hintó-szánja megett
 Pompáson vezérli a' lovas sereget.
 Az Iga li Népnek vezére volt ETSE,
 Kinek sokra nézve lehetett illy betse.
 Ő a' Erantz és Német könyveket forgatta,
 A' szép Assemblékat gyakran látogatta :
 'S ezzel olly tudományt szerzett ő magának,
 Melly díszére lehet egy Világfiának,
 Még a' lóhátról is játszik a' Dámákkal,
 Múlattatván őket lok elmés tréfákkal.
 A' Katonaságot viseltt BORDATS, Sziget'
 Lobogója előtt katonáson iget.
 Torzonborz bajuszszá eléggé mutatja,
 Hogy Bordáts inkább Márs', mint Vénus' magzatja;
 De külömben, tudjuk, Vénus Márs't kedveli :
 Bordáts is ezt sok nyers Dámáknál felleli.
 Tanúltt lova hortyog 's ugrándoz alatta,
 Ura' száján pereg illyen olyan attá.
 SZEMÖVEL egy módos ifjú Gavallérral
 Babótsa érkezett gyönyörű manérral.
 Szelíd vezetője ennek a' Colonnak
 Tsak most adott kezét egy szép Kis-Affzonnak
 Mátkája portréját a' mellyén viseli,

Szája mosolygással, szeme tüzzel teli,
 Kardja briliántos, frikkoltt a' ruhája,
 Kellemes lejtöt jár kised' paripája.

Öt Fővezetői hát ezek valának,
 A' Somogyi Sereg' öt fő osztályának,
 Mindenik magával szép népet vezetett,
 Melly záfzlója alatt lóháton léptetett.
 A' meg lett idejü Urak a' Dámákkal
 Körülttök 's utánnok tsúfzkáltak szápkákkal,
 Mellyekben mint annyi Égnek szülöttei
 Jöttek a' Somogynak mosolygó Szépei,
 Kik között a' szép Laura, Szemőnek Mátkája,
 Olyan mint Etelka, a' világ' tsudája:
 Képén olvashatni azt a' boldogságot,
 A' mellyért kedvelli Szemő a' világot.
 Másik szánban Madám Tserházyné vagon,
 Szép kis Ifjasszonyság, még fiatal nagyon,
 A' Nagy-Világ ötöt galántúl nevelte,
 Mellyel természeti kellemét emelte,
 Igéz mikor játszik, bájol mihelyt tántzol,
 Ha discourál, minden szívet hozzálántzol.
 Muzsika, hímvarrás, könyvek' olvasása,
 A' finomabb érzés' és erkölts' forrása,

Édes versfengésre ébresztették nemét,
 Díszeltetvén benne a' szépség érdemét.
 Úgy fénylett egy másik szánon Amália,
 Mint a' Majoránán szendergő grátzia,
 Azok a' szépségek kik véle valának,
 Meg-annyi próbáji voltak a' hibának;
 Ötet úgy nézheti, mint egy tökéletest,
 Kinek minden ízén Vénus egy Vénust fest.
 Mint midőn az Éjnek setétes kárpitja
 Bakatsin-szönyegét kétfelé kinyitja,
 A' hajnal' pirosuló ortzája kiderül,
 Atlázt-felhökből szőtt kantusa szétterül:
 Úgy leng két-felölről haja, melly fekete,
 Úgy fénylik körülé rózsás tekintete,
 Szeme' két csillaga úgy derült ki erre,
 Mintha két Phosphorus ragyogna egyfzerre.
 Mosolygó ajaki fejlődő rózsabimbók,
 Mellyeken tzu'korrá változik minden tsók:
 Hószín nyakán örv van, mint a' gerlitzének,
 Gyengébb a' harmatnál bőre szép kezének:
 Pihegtsélő mellye' kerekded két halma
 Az emberi nemet nevelő szép alma.
 De mit festem én azt, a' mit az Isteni
 Kéz is tsak remekként akart teremteni?

Efég,

Elég, hogy ő olyan mint az a' rózsa szál,
Melly a' Cipris' mellyén hasadófélben áll, —

Istenek! Istennék! ugyan millyen zsinat,
Melly ennyire borzaszt minden érző-inat?
Mi hármóniátlan lárma jön fülembe,
Mintha nyóltz kutyafi zúgna egy verembe',
Vagy mintha az elfött kása poffangana? —
Ahá!... itt jön egy Szán, 's benne két vén zsana,
Beszéllnek magok között, az ördög tudja, mit,
Tán a' Szentgelléri borsot, vagy valamit.
DOROTTYA az egyik, egy öreg Kis-Afzson',
Ki méltó, hogy reá örök párta afzson;
Mert úgy is már akkor viseltt agg-koszorút,
Hogy a' Burkus kezdte a' másik háborút,
Még sem ölthatta meg annyi fok esztendő,
Bár már hatvan ötöd füre lesz menendő,
Most is a' legényért mindjárt kardra kelne,
Tsak vén oldalához dörgölő fát lelne.
Pedig már felszántott tisztes ortzájának
A' bőrén lúdgégét könnyen tsinálnának,
Úgy pislog béhullott szeme' két tájéka,
Mint a' kotsonyába fagyott Varasbéka.
A' vénség béverte púderrel hajait,

Ki,

Kitérdelte kettőn kívül a' Fogait:
 Úgy hogy, ha bélottyant ajakit kifejti,
 A' hamut ma munak, a' szöszt p ösznek ejti.
 Akár nézz elaszott bőr és tsont karjára,
 Akár két, irhával béyontt rakontzára.
 Lohadtt mellyén tsomó ruhák tekeregnek,
 Mellyek közt elhervadtt tsetsei fityegnek:
 Mint két darab vatzkor a' sűrű levélben,
 A' melly alatt fonnyadt egész ősszel 's télben;
 Vagy mint midőn az értt uborkát levelezik,
 'S a' napon megaszván a' kótz közzé teszik,
 Egy szóval nintsen már benne semmi épség,
 Már elfelejtette nevét is a' szépség:
 Még is lám, a' kinek kén litániázni,
 Itt mér a' Farsánglók között botorkázní. —
 Mellette a' ki ül, az öreg ORSOLYA,
 Biz' az is tsak olyan eltsifzolt kortsoja;
 'S tsak annyival külömb Mamszel Dorottyánál,
 Hogy Asszony, 's ötször vólt Hymen' oltáránál;
 De abban ő rajta sem vág ki Dorottya,
 Hogy néki is tetszik Adám' állapotja.
 Igazán, hogy vén Lyánt 's vén Asszonyt a' Manó,
 Olly helyre is viszi, hová nem volna jó.
 Mit keresnek ezek Fársáng' innepében,

Kik

Kik úgy látszatnak a' szépek' feregében,
 Mint mikor a' rétnek virági kinyilva
 Mosolyognak, 's köztök áll két rothadt gilva.
 De ám légyen! úgy is Fársáng van most éppen
 Maskarára nem lesz szükségünk ekképpen,

Az egész Tábornak OPOR Fő-Vezére
 Mind az öt osztálynak volt tellyes díszére.
 Mert nemes nemzete régen fényeskedik,
 'S vitézséggel híres Ősökkel kérkedik.
 Maga is az élet' legszebb tavaszában
 Nagy Magyar Gavallért mutat formájában.
 Fekete bajusza fedi vídám száját,
 Arnyekozza barnán pirosuló ortzáját.
 Bátorsággal tellyes két szeme' forgása,
 Természeti vitézt mutat mozdulása.
 Válla, mellye, tzombja, 's minden tetemei
 Fővezérhez illök, 's az ég' főmívei.
 Nyusztos kalpagjának kótsag-bokrétája
 Gyengén leng, ha fúvall a' szellő reája.
 Prémzett zöld mentéje fekete báránnyal
 Szépen öszveillik a' skárlát dolmánnyal.
 Rójt 's pafzamánt veres nadrágát drágítja,
 Magyaros derekát arany öv szorítja.

Almás paripáján tzafrangok függenek,
 A' mellyek Szittyai módra készültenek.
 Lova kevélykedvén a' rajta ülövel,
 Hortyog, tántzol, kapál, nyerít déltzeg fövel.
 Gögösen megy elöl mint Fő-Vezér' lova:
 A' Truppok kísérik, és a' Szának tova. — —

Ekkép' ezer öröm és kiáltás között
 A' mulató sereg Kaposba költözött.
 Carneval a' Hertzeg' Kastélyába szálla,
 Hol már elkészítve vala a' Bál-Szála.
 Lövokról az Urak mindjárt leugrálnak,
 Avagy Szánjaikból módosan kiszállnak,
 'S főhajtvá köszöntvén a' szép angyalokat,
 Lefegítik fogott karokkal azokat. —
 Így szedik a' vídám népek, mikor megért,
 A' pirosló bakart, és a' fejeér gohért;
 Mint itt a' Lyánkákat, külömb öltözetben,
 A' víg Gavallérok e' Dáma-szüretben.

Megtele vendéggel már a' Szála szépen,
 'S a' Dél' órája is elérkeze épen.
 Az Urak mulatnak egyetmás beszéddel,
 Míg elkészülnének mások az ebéddel.

Egyik

Egyik azt v́itatja, hogy Bonapárt megholt,
 Másik, miket tsinált mikor Infurgens volt,
 Egyik arról beszéll, mellyik jobb paripa,
 Más, hogy az övénél nints szebb fajték-pipa,
 Némellyik ditsekszik futós agarával,
 Vagy ennyi lépésre járó puskájával. —
 A' Dámák előtt is forr fok Matéria:
 Az a' szép Gavallér kinek az Úrfija?
 Az a' jeles Kantus ugyan hol készüle?
 Az a' fülönfüggő mennyibe kerüle?
 Mért van ennek 's ennek most olly ritkasága?
 A' kávé, a' tzúkor, mért olly méreg-drága?

Míg ekképpen űzik a' terhes unalmot,
 Várván az ebédet, hegedüt, tzimbalmot:
 Im a' Toponári Zsidók békerülnek,
 És muzsikájokkal helyekre leülnek,
 Hajdú, Lokaj által elkészül az asztal,
 Melly már fok elvásott hasakat vígasztal,
 Megfrícsitő levest nyújtván a' gyomorba,
 Melly patzallá vált a' tegnapi Mámorba, —
 Egy kitsiny tsendesség volt az ebéd felett;
 De az étel, ital hevítván a' belet,
 'S éledvén az által a' szív verő-ere,

A' vendégek' kedve újj életet nyere. —
 Ugy is szokott lenni; hogy a' Leves alatt
 Elzárja a' beszéd' útját minden falat;
 De már a' Hús után a' discurs kezdődik,
 Tsak hogy még országos dolgokról vivődik;
 Majd a' Betsinalttak hozzák a' tréfákat,
 A' vittzet, a' bon-mot, az anekdotákat;
 A' Sült megvettette nézi az asztalon,
 Mint török a' katzajt mind a' két oldalon;
 'S mikor a' Csemegét kezdik hordogatni;
 Bezzeg auditort is ír-magúl kaphatni.
 E' történt meg itt is. Már az ebéd végén
 Liber atyánk 's Comus országlott a' gégen.
 Már a' nyájajság is pillangó szárnyakkal
 Repkedvén enyelgett 's játszott az Urakkal.
 Vig öröm és tréfa ült minden homlokon,
 Gráziák tzitzáztak Dámák' pillájokon.
 Már a' galánt lelkek nem gyöztek nevetni,
 Sok szemek kezdenek együtt beszéllgetni.
 Barátság 's szerelem köztök múlatozik,
 A' vígság' Zászlója alatt alkudozik.
 Míg a' Toponári Azsáfok szép számmal
 Múlatják az asztalt muzsika- szerfzámmal,
 Edes áriákat Amphion' módjára,

Vagy fürge Tust húzván az Ivók' számára.

Végre a' vendégek hogy megelégtültek,
 'S már minden poszpásztok asztalra kerültek;
 Parantsol Carnevál, töltsenek borokat,
 'S a' köz egészségért igyák meg azokat.
 Maga egy nagy pohárt, melly arany egésszen,
 És drága kövekkel tsillagzik fok részén,
 'S a' mint mutatják a' jelek oldalában,
 A' Kupa Hertzegé vala hajdanában —
 Egy nagy pohárt megtölt Zákányi jó borral,
 'S fejet hajtván minden vendéginek sorral,
 „ Adja Isten, így szól, többször is, másszor is,
 „ Hogy így megvidúljon köztünk a' komor is;
 „ Más' egészségéért, a' magunk' hasznára,
 „ Erezzük ezt a' bort a' többek' útjára:
 „ Adjon Isten fok pénzt, bort, búzát, petsenyét,
 „ Éltesse Vármegyénk' újj Vejét és Menyét;
 „ Éljen a' barátság köztünk, 's a' szerelem;
 „ A' ki engem szerez, igyék egyet velem! ”
 A' Vendégek erre Éljent kiáltanak,
 A' Muzsikák pedig öröm-tust rántanak;
 Tajtékzó poharát Carnevál kiiffza,
 'S az Urak prositot kiáltanak vissza.

Mind

Mind eltsendesednek az egész Szálába',
 'S Carnevál felállván bársony trónusába,
 Az egész Népséget körül megtekinti,
 'S felvontt szemöldökkel figyelemre inti.
 Himent egy kellemes termetű fiataalt,
 Ki visel General-Náfsznagy i hivatalt,
 Felszóllítván ülő székéből mellöle,
 A' NAGY MATRIKULÁT előkéri tőle.
 Hímen a' székéből elfordulván balra,
 Egy potrohos könyvet feltesz az asztalra.
 Még a' Calepinus' tíz-nyelvű grapsája,
 'S a' Fülesgófusok' szép Fantáziája
 Hozzá képest tetszik finger-kalendernek,
 Vagy Etuisbe illő dirib-darab szernek.
 E' nagy Könyvben felvan jegyezve sorjába
 Minden Dámák' neve pro-memóriába,
 A' kik már tizenkét esztendőt elhadtak,
 Hanem hatvan négyet még meg nem haladtak:
 Mert ez a' két határ amaz Epochában,
 Mellyben már, 's mellyben még van tüz a' Dámában
 A' ki az időnek e' két pontja között
 Van, annak szívébe is férjfi ütközött.
 Legyen kitsiny, vagy nagy; szelíd, vad, vén,
 vagy hült;

Mégis elvágja az, hidd, a' meddig megsült. —
 Mind ezeknek nevek hát lajistromképpen
 Fel vagynak ama' nagy könyvbe írva szépen
 És a' kik el vagynak véve, vagy jegyezve,
 Egy veres kereszttel vagynak megjegyezve:
 De, ah! benne, a' mint oda kandikáltam,
 Igen kevés veres kereszttel találtam. —
 Elég, hogy a' Dámák hatvan négytől fogva
 Esztendő - szám szerént voltak itt kiofztva;
 A' kik pedig örök pártába maradtak;
 Nevek mellé aszú fügétskék írattak.

Carnevál a' jegyző könyvet kinyittatja,
 'S előbb curiose kereszttül forgatja,
 Ofztán kikeresvén Somogy' rubrikáját,
 Himennek kezébe adja a' pennáját.
 Himen hát a' pennát dugja a' füléhez,
 'S Carnevál is így kezd beszélni népéhez:
 „ Urak! Asszonyok! tudjátok tisztemet,
 „ A' melly most közzétek vezérlett engemet.
 „ Im én azért jöttem ide mostanában
 „ Hogy tudjam, ki van még, 's ki nints már
 partában,
 „ Hogy megköszönthessem az újj Asszonyokat,
 „ 'S más fársáanggal férjhez adhassak másokat.

„ Igaz, hogy a' menkö vén Dubranovszkija,
 „ Már elkomorítván a' Hypochondria,
 „ 'S irigyelvén a' más gyönyörüségeit,
 „ Kurtára szabta ki a' Fársáng' ideit:
 „ De meg is, azt tartom, elég idő annak
 „ Hat Hét is, a' kiben virgontz erek vannak.
 „ Söt öt hét alatt is férjhez lehet menni,
 „ A' kit a' legények elakarnak venni:
 „ Egy hét Leány-nézés, második Szeretés,
 „ Harmadik, negyedik, ötödik Hírdetés. —
 „ Most nints egyéb hátra, hanem hogy tudhassam
 „ A' férjhez mentteket, 's őket felírasam:
 „ Írja Notáros 'ram! —” Hímen hát szép szerrel
 Megtöltvén pennáját veres czinoberrel,
 A' mint a' tárfaság maga jelentette,
 A' Férjhez-mentteknek nevét feljegyzette. —
 Carnevál elbámúlt, melly kevés a' számok,
 A' kiknek készülnek a' vénsi hámok.
 Látta, millyen fokak itt a' Subjectumok,
 De sem Copulájok, sem praedicatumok.
 Látta, melly szomorú képpel búsonganak,
 A' kiken külömben rózsák virítanak;
 'S mint rideg violák, a' puszta homokon,
 Magánosan sírnak úntt árvaságokon.

Látta, hogy Dorottya, 's a' kik már vénetskék;
 Dohognak magokban, hogy ők nem menyetskék;
 Egy két fogatskájok tsikorog szájokba',
 A' vénség' rántzait szedik több rántzokba;
 'S mint a' világa-úntt, és megszáradtt avar,
 Mellyet a' homályos déli szél felkavar,
 Mindenik úgy fusog és morog magában
 El-éltt idejének kelletlen voltában.

Ezt jól észbe vévén Carnevál, ezennel
 Helyjére téteti a' Könyvet Himennel.
 'S hogy a' kedvetlenség több erőt ne végyen,
 'S ne tán az örömben nagyobb tsorbát tégyen,
 Látván, hogy poszog már fok affzú pöfeteg,
 'S az Ifjakkak lábát bántja a' vízketeg;
 Mond: „ Hozzanak elő mászlás-butelliát,
 „ Készítsék a' Zsidók a' Kanáfóriát,
 „ Jöjjön az asztalra a' szprug és piskóta,
 „ Azután perdüljön mindjárt egy friss nóta!”
 Meglett. — affzúszölöt az Urak ivának,
 A' Dámák feketén egyet kávézának,
 'S asztaltól felkelvén prosit-kívánással,
 Udvaroltak ortza- és kéz-tsókolással.

MÁSODIK KÖNYV.

ESTVÉLIG.

S u m m a y a.

Mikippen roppant Tancz tartatic vala és
le ülénec vala hogi yacczodnánac, és
az Dorotthiával és mind az több Kis-
azzonokval chuffolcodnac vala, és mi-
kippen Isten Azzon Eeris álmilkodásra
miltó galibacat tőön vala; az Dorotthia
penigh zűében gonozt forral vala, mikint
az Iffjacat hadval megh kerülne.

Megpendül egyszerre Izsák' száraz fája,
Zengő szerszámokkal kíséri bandája,
Kellemes hangzások a' Szálát bétöltik,
Az ifjú szíveket örömmre felköltik.
Mindenütt a' Vendég kezd már örvendeni,
'S vízketeges lábát tántzra készíteni:
Az únalom 's bánat iromba szárnyakom
Kirepül lekókkadt fővel az ablakon. —
Hogy az Urak tsendes tántzot tehessenek,
Izsákék szép lejtő minétet kezdenek;
Mert hamar megromlik a' gyomor' főzése,
Ha hogy étel után nagy a' test' rengése. —
Carnevál felkiált: „ Urak, egyet szóllok!
„ Itt sok új mátká van: gondolkodjunk róllok.

- „ Úgy is az útam' is ö érettek tettem,
 „ Az Urakkal együtt köztök ebédlettem.
 „ Engedjék meg nekik (hisz' az úgy sem szé-
 gyen,)
 „ Hogy az első rend tántz most az övék lé-
 gyen,
 „ 'S ekként kézfogójok itt létemben esék,
 „ Hogy megemlegetsék, „ Mind rá mondják:
 Tefsék!

De Dorottyá , 's mások , kik pártába sülve
 A' széken, kanapén maradának ülve,
 Magokban zúgódtak, mivel szégyenlették,
 Hogy köztök e' tsúfos külömséget tettek.
 Rendes is volt látni, miként fok vén dada
 Többektől kiválva a' széken kushada,
 'S miként néhány tsalfa ifjú fok agg-lantót,
 Ujjal mutogatván nagyokat kuttzantott.

Kezdődik a' Minét. — Három Cavallérral
 Három deli Dáma kiáll szép manériál:
 Francziás tántzokat kezdik főhajolya,
 Folytatják páronként vizzontag másolva,
 Sétáló lábokkal Z betűt ejtenek,
 Egymásnak oldalvást suhanva lejtenek.

Mint

Mint midőn szerelmes gőr-jértzéje megett
 A' dagályos kakas érzvén meleget,
 Enyelegve játszik, tarréját berzefzti,
 Oldaltt forog, tipeg, 's szárnyát leerefzti:
 Így tesz a' Gavallér itten a' Dámának
 Kényes tempójára a' frantzok' tántzának.

Sem kedvem, sem eröm nintsen arra ne-
 kem,

Hogy minden sor tántzot leírjon énekem.
 Az első Tárfaság mihelytt elvégzette,
 A' rendet a' többi újj házas követte;
 'S hogy minden mátká-pár egy-egy tántzolászt tett
 A' Szála 's muzsika mindennek szabad lett.
 Ismét megzendülvén a' húron a' Minét,
 Etse kézen fogja Madám Tserházynét,
 Tserházy helyre áll a' szép Belindával,
 Opor is Rózsival a' legszébb lyánkával;
 Negédes módira léptetik lábokat,
 'S dupla Főhajtással végezik tántzokat.

De miként a' Május' mosolygó havában,
 A' Termézet tsendes lévén ő magában,
 Tisztán fénylik a' nap, vídám a' mezőség,

Lású andalgásban hallgat az erdőség,
 Nyints semmi zaj, tsupán a' madarkák zeng-
 nek,
 Vagy a' virágok közt Etéziák lengnek;
 De felkeveredvén a' Vídi pufztárol,
 Vagy a' Szengellérnek bors-termő Szirtjáról
 Zablás Sárkányán a' garabontzás Deák;
 Már a' forgó-szélből tsikorognak a' fák,
 Ropog a' páfztornak kunyhója' fedele,
 Kavarog a' vetés, a' víz habbal tele,
 Egyébütt tsendefiség látszik völgyön, hegyen,
 Tsak ott van fergeteg, a' hol ő átmegyen,
 Toll, kóró, falevél, ringyrongy, egyetmásfal,
 Zúg a' porofzlopban forgó karingáfsal,
 A' megrémült banya teheneket fejet,
 Háza' oltalmáért készíti a' tejet:
 Illy zavartt forgó szél tódúlt a' Szobának,
 Hogy a' hebehurgya Langaufzhoz fogának.

Opor kilentz ánglus Kontratántzot jára;
 Még sem szállt lankadság vagy görts az inára.
 Ollyan derék Stutzer nints is tán Londonban,
 A' ki ennyit tudna győzni egy húzomban.

Bongorfi egynéhány személyt öszveszede,
 És alla Polacca a' Tántznak erede.
 Maga volt a' Vezér, a' többek követték,
 Kik a' Lengyel tempót emberül megtették.
 Illyen menést tészen a' Springer a' Sakkban,
 Mikor harmadfelet ugrik a' likakban;
 Vagy miként a' Darvak, midön kikeletre,
 Sereggel elmennek a' rétre, ligetre;
 Elöre hánytt lábbal és billegő nyakkal
 Sétál az első pár a' többi darvakkal,

Végezván a' Lengyelt, Stájer en forog-
 nak,

A' Szála' közepén tipegnek, tapognak.
 Így lépked, így kereng Békés Vármegyében;
 Az alföldi Magyar' gazdag szürűjében
 Hét-nyoltz nyomtató ló, midön patkós lába
 Tapos a' világnak legszebb búzájába'.

Jártak Galoppátát, Straßburgert, Haná-
 kot,

Valtzerest, Mazurkát, Szabátsot, Kozákot.
 E' módi bolondság többre is megy vala,
 De a' vitéz Bordáts végre felfszállala:

„ Ura-

- „ Uraim! az Urak Magyarok tartanak
 „ Magokat; de ki Tót, ki Német, ki Hanák,
 „ Mért nem tántzol Magyart az Anglus, Fran-
 zia?
 „ Tsak a' Magyarok kell más nemzet' mó-
 dija?

- „ Így vesztjük Hazánkat a' magunk' kárával,
 „ Külső tántzal, nyelvvel, szokással, ruhával,
 „ Mi? hát az Uraknak nem jut már eszébe,
 „ Mikor Fő-Ispányunk béülvén székébe,
 „ A' legelső tántzot Magyarok kezdette,
 „ 'S minden hazafi szív bésülte érette? —
 „ Nemzeti tántzunknak légyen első julsá:
 „ Magyart! ilyen atta vén Jebuzéus! ”

Rá rándítja Izsák pengő muzsikáját,

'S a' Palatinusnak elkezdí nótáját.

Minden Magyar szívek azonnal buzdúlnak,

Ősi természetes lángjaiktól gyúlnak.

Felséges állásba tészik termeteket,

Valódiba szedik férjfiú képeket;

Bennek a' rátartós gögje A'siának

Dízt ad Európa' tsinos módijának.

Tsak a' Magyar tántz az, melly soha sem
járá

A' jó egészségnek semmi ártalmára,
Mivel mérsékelve mozgatván bennünket,
Frífsíti elménket, testünket, vérünket.
Tsak a' Magyar tántz az, melly díszesbé teszi
Az embert, és soha hívságra nem veszi,
Mert ha tsak vitézi módra nem öltözött,
'S ha nints farkantyúja, tsúf a' többi között.
Tsak a' Magyar tántz az, melly bír olly ér-
demmel,

Hogy legjobban egyez a' szűz szeméremmel,
Mikor sok külföldi tántzban, a' módoság,
'S a' legúrabb fogás, legnagyobb pajkosság. —
Nemes Magyar Tántzom! ki ősi nyelvünkkel
'S Ruhánkkal jöttél ki ditső nemzetünkkel,
Ki Európai finnyás lakhelyeden
Máig sem szenvedtél motskot szépségeden,
A'siai színben fénylik nemességed,
'S még a' módi nem tett alatonnyá téged:
Im a' külső népek bámúlják díszedet,
'S tulajdon Nemzeted nem betsül tégedet! —

Azomban míg ezek ekképpen folyának,

Tré-

Tréfából kezét nyújt Bordáts Dorottyának,
 Egy pár ugrós tántzal ötöt megkínálja,
 'S hogy e' szerentséje lehessen, inflálja.
 Nem kellett hosszason hívni ám ökemét;
 Felfzedi a' székről elpetyhüdt tetemét,
 Ürög-forog, tipeg, lóbálja a' kóztot,
 Mellyből görts farának tsinált vala póztot.
 Bordáts, 's az egéiz nép a' fejét lesüti,
 Nevettében majd a' guta meg nem üti.
 Így tántzol a' tátos banyák' paszitjába'
 Varásló pemetjén a' vas-orrú-bába.

Már éppen elüte nyóltzat a' toron'ban,
 Estve volt, 's elég lett a' tántz egy húzom-
 ban;

Szakadt az izzadság mind egyik vendégről,
 Kiki panaszkodni kezdett az éhségről,
 A' Hajdúk, lokajok asztalt készítenek,
 Ezüst kések, villák, kanalak pengenek.
 „Míg, úgymond Belinda, asztal fog készülni,
 „Avagy nem jó lesz é egy játékhoz ülni?
 „Míg feljö a' leves, eleget játszhatunk,
 „Tán egy sor zálogot addig kiválthatunk.”
 Egy tágas farokban Belinda' szavára

Leülnek a' Dámák 's az Urak jobbára.
 Mindjárt külömbféle játékokhoz fognak;
 Vígnak, divatja vagyon a' zálognak. —
 Midőn A! KIT SZERETSZ? ez a' játék jára,
 Reá megy a' kérdés egyszer Dorottyára.

A! kit szeretsz? — Felel; Akárkit szere-
 tek.

Mit adsz enni? — Annyit, a' mennyit
 vehetek.

Hová viszed? — Ágyba. — — Brávót
 kiáltanak,

'S a' nagy katzaj miá majd hanyatt hullanak.

„ Ágyba? (felszöll Etse egyik szugolyába')

„ Koporsóba! úgy is ott áll a' fél-lába.

„ Megvette a' hideg már benne az ikrát,

„ Vén üszög a' Madám, nem vethet már szik-
 rát.

„ Tsak láfsák az Urak! a' jó lélek mit vár,

„ Ha a' banya-pofz is virítani akar már? ”

A' vén Adelgunda hallván e' szavakat,

Dorottya' fülébe fetszenté azokat;

Kézről kézre adák egymásnak a' Vének,

'S kótyogós szívekben megkeseredének.

Galiba lett volna a' Compániába',

De a' levest épen hozták a' szobába. —
 „Imádkozzunk! együnk! tsitt! hallgafs! ne

nevefs!
 „Együnk! (felszóllalnak) majd elhül a' le-
 ves.”

Afztalhoz ülének, evéshez fogának,
 Édes tréfák között együtt mulatának.

De Éris, egy mérget keverő, babonás,
 A' kitől származik minden visszavonás,
 Ki a' jó szíveket öszveháborítja,
 A' Fért, Feleséget egymásra buzdítja,
 Ki az édes mézbe vegyíti a' mérget,
 A' legszebb virágba, gyümölsbe rejt férget,
 Ki a' tsendes lelket bújtja háborúval,
 Nyugvó bizodalját zavarván gyanúval,
 Ki jajgat a' szelíd békefség' láttára,
 'S ha pert, lármát fajt, fakad hahotára, —
 Éris kaján szemmel nézven a' vígságot,
 A' melly mulattatta e' szép társaságot;
 „Hát az én hatalmam? (így szóll bús, ked-
 vében,
 „Hol orrát, hol farát vakarván mérgében)
 „Hát az én hatalmam, a' mellyet mindenek

„Az

- „ Az egész világon eddig esmértenek,
 „ Így tsonkíttafson meg? Így nézzem húnyt
 „ fuzemmel?
 „ Mit tesz a' barátság a' víg szerelemmel?
 „ Ezek örvendjenek? én tsak epedjek é?
 „ Oh nem! — a' triumfus nem lessz ám ezeké.
 „ Hóh barátim, a' hol legtöbb kedvet vártok,
 „ Ahol nyerekedni készültök, ott ártok.
 „ Hálá Istenimnek, hogy Tárfaságtokba'
 „ Vén banyák is vannak; búvok majd azokba.
 „ Ordas epesárral torkig töltöm őket,
 „ Öszveháborítom az örvendezőket. —
 „ Rajta! per! irígység! bosszúállás! szégyen!
 „ Vényányharag! kudartz! kofaság! — így
 „ légyen? ”

Ezek hát, 's többek is, véle felkészülnek,
 Denevérszárnyakon utánna repülnek.
 Maga beléüle egy nagy katulyába,
 Rongyos pudermantelt vetvén a' nyakába.
 A' szélnek ereszti öszvetsapzott haját;
 Két kis pudli húzza lebegő hintáját,
 Mellyben a' szellőkön magát felemelé
 'S az éj' homáallyában tart Kaposvár felé.

Valahol végig ment; borzadtak az egek,
 Küszködtek a' hóddal borongós fellegek.
 A' baglyok tzivódtak a' több madarakkal,
 A' zúzosfák egymást verdesték gallyokkal.
 Kapos' udvarára mihelytt béléptete,
 Mindent megígézett mérges lehellete.
 Az udvari kopók 's agarak morogtak,
 Benn az istállóban a' lovak hortyogtak.
 Üstökbe ment Jantsi tsatlós a' kotsifsal,
 Pörölt a' kis Náni az öreg Marifsal.
 Mihellytt a' konyhába a' fejét bedugta,
 Föbe verte egymást fazékkal a' kukta.
 Fridrik Szakáts perbe szállván a' dajkával,
 Leöntötte nyakát egy zsajtár tsávával.
 Onnan a' Szálába bésuhanván Éris;
 Zúgni kezd a' Dáma és a' Gavallér is.
 Serteperthy Uram azon kezd pörteni,
 Hogy ő az asztalnál megúnt vesztegleni:
 Koppóházy feddi, hogy az gorombaság,
 Holott még múlatni akar a' Társaság.
 A' Dámák között is néhány szúrós szóba'
 Egy kis tsata-forma esik hébe-hóba,
 Izetlenségre kezd a' barátság válni:
 De, okát senki sem tudja feltalálni.

Érist ők nem látták; ki tündér ortzával
Bojgatta már őket mérges párájával.

A' vólt legfőbb gondja, hogy egyet vá-
lasszon,

Kire leghathatósb dögséget árásszon:
De ki lett volna az egyéb Dorottyánál? —
Éris is hát ennek áll meg a' hátánál.
Azon töprenkedik, miként verhetné be
Pestisét legjobban az öreg Nénébe.

A' szegény Dorottya, nem lévén már
foga,

Tsak holmi lágyatskább tsemegén nyámmoga.
Néhány Kráfli álla tányérján előtte,
Mellyel görtsös gyomrát apránként töltötte,
Éris hát tündéres erejét felvevé,
'S magát egy gömbölyű kis formába tevé,
'S midőn a' fortélyban jó módot találá,
Dorottya' tányérján egy Kráflivá vála. —
Ah! vigyázz Kis-Állzony, most vigyázz ám
nagyon,
Ím a' tányérodon méreg 's veszély vagyon.
Ne hidj minden színnek 's kraslinak; mert veled

Ezer bajt szereztet, meglásd, ha lenyeled:

Ah, kérlek, Kis-Állzony! kérlek ősz hajadra,

Úgy sem vagy már gyermek: jól vígyázz ma-

Mit tészek! — Im' imé a' kráslit felveszi

A' gondatlan öreg, 's nagyon mohón eszi

Megefzi — Megette! — Megvan! — már hijába!

Éris kívántt' tzelra' jutott szándékába!

Már látom reszketeg fogja el tetemét,

Már vasvilla-módra hányja a' két szemét,

Morgásra áll szája, forog benn a' nyelve,

Keserü aggsággal van mellye megtelve.

Bús melancholia gözölög a' fején,

A' harag' rozsférge bántja ülö helyén.

Éris özvejárja belöl minden tagját,

Szívére, májjára kiönti maszlagját,

Minden belsőrészt útát fúr magának,

Kivált hol félszke van a' hízterikának.

Most a' mértékletlen öröm erőlteti,

Hívságra, katzajra, dévajságra veti;

Majd egyszerre tsügged feje komor bútól,

Haragtól fojtódik és irigy gyanútól;

Egy indulat erőt vesz más indulaton,

Mint

Mint mikor hullámmal zajog a' Balaton.
 Végre a' fekete Sárepe elteli,
 'S minden más érzést egyfzerre elnyeli.
 Felpattan a' székről, 's Érist a' gyomrába
 Bévizzi magával egy oldal szobába,
 Hol egyedül lévén pályát nyit magának,
 Szabad gyeplőt erefzt minden haragjának,
 Szüz rántzait hideg könnyekkel ásztatja,
 'S a' szű kökörtsinnyét ekképpen siratja :

„Egek! már én tehát csak azért születtem,
 „Hogy Férfit soha se feküdjék mellettem?
 „Miért juttattatok hatvan esztendőre,
 „Halszert nem tehetek egy rossz fokötőre?
 „Vártam, sokat vártam, azt nem mondhatjátok;
 „Várásom bérét hát mért meg nem adjátok?
 „Mindég; jó hiszemben ültem az Adventet,
 „Hogy tán tefz egy kérő nállam Complimentet;
 „Al Fárságot mindég töltöttem vígsággal,
 „Hogy tán nem gyötörtök többé a' lyánysággal;
 „Mit ért? nem is véltem, 's már itt' volt H ú s-
 „Húshagyó! húshagyó! engem' itthonn hagyó!
 „Mivel érdemlettem? Egek! ugyan mivel?

- „ Lám lett volna mivel, tsak lett volna kiyel.
 „ Sem pénzt, sem eszt én nem néztem volna,
 „ Sem nemét, sem képét; tsak férjű lett volna.
 „ Mond'ttam; hogy akárki légyen, hozzá megyek
 „ Kezet tsapok vele; tsak leány ne legyek.
 „ Bóldogabb férjű nem lett volna, mint ő:
 „ Úrrá tette volna ötet egy főkötő.
 „ Hordtam volna mindég saját tenyeremen,
 „ Tsak könyörült volna pártát-úntt fejemen.
 „ De hijába! mégis egy sem jött eszére:
 „ Be' bolond volt, a' ki engem meg nem kére!
 „ Akárkinek tárva volt szívem' birtoka;
 „ Az Ég, a' Föld tudja, én nem vagyok oka.
 „ Sokszor végig néztem ezt a' világot már:
 „ A' legény előttem úton-útfélen jár,
 „ A' férjű megannyi, mint az Asszony, látom:
 „ Mért nem jut hát köztök nékem egy fajátom?
 „ Mért kell nékem ilyen bőségben szükülni,
 „ 'S szomjan a' kád-vízben Tantalusként ülni?
 „ Mért alkotott az Ég Asszonynak engemet?
 „ Vagy hát mért teremtett férjűű nemet?
 „ Ha Asszony nem volnék, vagy férjű nem volna:
 „ Édes boldogságom ürmöt nem kóstolna.
 „ De ímé aggságban emésztem napjaim',

„ Az

- „ Az idővel együtt terjednek kínjaim,
 „ Komor magánosság fonnyasztja éltemet;
 „ 'S még hajadon fővel eltemet engemet.
 „ Hogy nyújtóztatnak ki, hogy megyek pártába',
 „ Oh, majd a' szenteknek paraditsomába?
 „ Oh, szégyenletemben megkell halnom ott is,
 „ Mikor vén lyánnak mond egy hitvány halott is.
 „ Holott ímé most is e' kis Tárfaságba'
 „ Annyiszor keverik az embert tsúfságba.
 „ A' nélkül nem esett egy tántz, vagy egy játék,
 „ Hogy illetlen dolgot, vagy motskot nem láték.
 „ Hát már, hát így kell é nékem holtig élnem,
 „ Hogy szerelem helyett tsúfot kell remélnem?
 „ Nem! nem! — Vagy azokon bosszút fogok állni,
 „ A' kik olly vastagon mertek volt tréfálni;
 „ Vagy azt megmutatom, hogy idős létemre,
 „ Erővel is ifjat kerítek kezemre,
 „ És így tán — — ah, megállj! tsendefedjél szegény
 „ Te tsak egy leány vagy, de hány ott a' legény?
 „ Mit gondolsz Dorottyá? jobb, magad' meghúzó
 „ Vén vagy, a' meghültt bőrt már hijába nyúzó.
 „ Mit érne hartzolnod? Férijt azzal nem kapnál:
 „ De ám ha kapnál is, 's véle kezét tsapnál:
 „ Mit tenne e' kurta kis gyönyörűséged,

„ Nem ad kéresemre tán üres kősarát.
 „ Nem ad; szeméikből olvastam előre,
 „ Miként borzadozott mindeniknek szőre,
 „ Őket vezsem mellém. -- Várjatok, várjatok,
 „ Ti, kik a' Lyánkákkal olly tsúfúl bántatok,
 „ Várj Fársáng!” -- E' szókat, alig rebege ki
 Orrán, száján forrtak a' méreg' tajtékja,
 És újabb lángoktól lobbantatván vére,
 Az oldal-szobában egy Commódhoz ére,
 A' hol öszveszedvén minden indulatját,
 Így tette meg a' Vén Lyányok' áldozatját.
 A' frizér-ferpenyőt egy zúgban maglelé,
 És azt a' Commódra köhögve emelé,
 Fenekére rakott kénygyertyát, 's e' felett,
 Néhány bálbilétet 's szerelmes levelet,
 Három szüz kolzorút, három fütt hajával,
 A' rakásra tevé egy tutzet kártyával.
 Ott volt Florentina 's a' tündér Ilona,
 'S valamennyi tőkét életében vona.
 Ezeket meggyújtá; 's nem gyözvén szellővel,
 Gerjesztette tüzet az előkötővel.
 Ekkor, mint megannyi áldozó-marhákat,
 Kiválaszt száz derék fekete balhákat;
 Augspurgi lántzokkal öszveporácsolja

'S áldozó tüzére mindnyáját feltolja.
 Mint midőn a' három-képű Hecaténak
 Innepén áldozni kell egy vén Papnének,
 Az áldozat' füstje gombolyog a' lángon.
 'S a' fekete bikát hozzák az istrágon:
 Így áldozik itt is Dorottya. Végte
 Egy üveg tím-olajt önt a' szenetskére,
 'S felemelvén szemét: „Oh édes Szerelem!
 Így szól, „tégymár egyszer, tégy kegyelmet
 velem.

„Ha most is sohajtok, szemem most is nedves,
 „Ha ez áldozatom te előtted kedves:
 „Ennyi Férjfi közzül juttass egyet nékem,
 „A' ki fel építse puzta düledékem',
 „Vagy, ha még hatalmas szódra sem hajolnak,
 „Ha engem' 's társaim' tovább is tsúfolnak:
 „A' bolszúállásra fegéljed munkámat,
 „Dupla áldozattal adom meg hálámat.”

Amor ezt hallgatta, nevette, és jelül
 Egy kisedet menydörgést durranta bal felül.
 Melyre az áerbe magát felemelte
 Éris, 's az áldozat' tüzét elpeselte.

HARMADIK KÖNYV

ÉJFÉLIG.

S u m m a y a.

Mikippen az Dorotthia Kifs Azzon az tamétalan Zúzekvel thábort yáratván és Carneval Vitézeivel zertelen nagi hada lén ; mell Kónivnek is alkalmatofságával ki s mit tótt? avagi chinált? avagi niert és veztótt ligiën ; zEEP rendvel volta- kippen megh írván látod.

Igy léven, Dorottya kiment a' Szálába,
Ahol a' tántz vala legszebb divattyába.
Az Urak, a' Dámák a' költsön vígságban
Képzették magokat bődögabb világban.
Más pedig, a' kinek a' jövő munkára
Sziüksége vólt teste' Lelke' nyúgalmára,
Édesdeden pihent, még a' töltt hóld haladt,
A' jóltévő álom' superlátja alatt.
Tsendesség vólt: tsupán a' muzsika-hangok
Mozgatták az üveg táblát 's, a' fírhangot,
'S a' dobogó lábak zörgettek taktusra
A' fél szenderedett éjji Zefirusra,
A' Kastély ekhózott az öröm-lármával;
A' tseléd, a' Vendég, az Úr, a' Dámával

Ját-

Játszott, tréfált, tántzolt, vígadt az Udvarban,
A' nagy Palotában, tornáztban, pitvarban.

Tsupán Dorottyának kóválygott a' feje,
Kit megvesztegetett az Éris' mételye;
A' mord indulatok szívében, 's a' megett
Mind elterjesztették a' bús fergeteget.
Nem lelvén már kedvét, dúlt-fült ő magában,
'S belévágta magát egyik zúgolyában
Egy bőr-kanapéra, hol némán vesztegelt,
Es Lelke a' harag' sovány mérgén legelt.
Most egyszer lehetett látni valahára,
Hogy ő piros színt is vehetett magára;
De az ő pirosza hamar elenyészett,
Pirja kékké, kékje hamar sárgává lett.
Láttatott szája is beszéd formán tenni,
De annak nehezebb vólt értelmét venni,
Mint a' mit a' Delphis' vén Pythiája mond,
Ha Fébus meglepi, jövendöl, 's félbolond.
Egyszerre felugrott az ágyzékről, készült,
Megakart indulni — 's újra a' székre dült.

Adelgunda hozzá méne — „ Jókor jövé!l!
Mond néki Dorottya, „ lelkem újjonnan él.
„ Tit-

„ Titkot közlök véled; szíved legyen helyén, —
 „ Gyere e' szobába, — jöttél jó idején.
 „ Gyer hamar, — ne kélsünk — titok — jól
 esmérlek;

„ De hídd bé magaddal Orsolyát is, kérlek. ”
 Orsolyát behítta, 's a' muzsikafzőnál
 Eltűnt a' három vén az oldalajtónál.
 Így mennek a' három Fúriák morogva,
 Csókoló kígyókkal, 's egymást kézen fogva
 Tulajdon annyoknak örök homályaiba
 A' Styx' mellyékének egyik barlangjába,
 Mikor a' Királynak 's népnek esztét vesztek,
 Rá a' hadat, pestist, és veszélyt terjesztik.
 Így lépdegél együtt a' három Párka is,
 Az öreg Atropos, Clothó, és Lachesis,
 Kiki a' szerszámot vívén a' markába,
 Az élet' és halál' fonószobájába.

„ Édesim! Dorottya nekik így beszéle:
 „ Sorsom keserűség, 's tiétek köz véle.
 „ Az én fájdalmamból ti is részt vehettek,
 „ 'S feltett szándékomban méltán segíthettek.
 „ Bóllzúállás' tüze perzseli mellyemet,
 „ A' méltatlan szégyen elfogyaszt engemet,

D

„ Ha-

„ Halált 's elégtételt szomjúznak tsontjaim:
 „ Rajta! ne kélsünk már szenvedő társaim!
 „ Duplazzuk meg azt a' tsúfot az Ifjaknak,
 „ A' mit már ennyiszor reánk raktak, 's raknak.
 „ Kevélységek' szarva szinte az égig ér,
 „ Annyi esztendőktől fogva bennünket vér;
 „ Törjük le, 's nyerjük meg érdemlett betség-
 ket —

„ Tsúfjoknak tárgyává tettek már bennünket!
 „ Éreztesük vélek, melly sullyos a' harag,
 „ Mellyet a' megvetett aszonyi szív farag,
 „ 'S melly érzékeny bosszú, mellyet a' megsértett
 „ 'S gyalázott szerelem önnön magáért tett. —
 „ Tudjátok; hogy itt a' Fársáng; jól láttátok,
 „ Melly vad és goromba vólt hozzám, 's hoz-
 zátok;

„ Láttátok, melly víg vólt szomorúságunkra,
 „ Melly büszke és szúrós tsúfoltatásunkra,
 „ Ugyan lehetne e' néktek rá nem állni,
 „ Ha e' tanátsomat mérésfzlem ajállni,
 „ Hogy az ő örömét fordítsuk bánatra,
 „ 'S duzzadtt hegykeségét méltó gyalázatra?
 „ 'S ha magam elkezdem ez intézetemet;
 „ Lehetne é néktek elhagyni engemet?

„ De

„ De ám legyen! töllem mind — mind elálljatok :

„ Magam is indúlok. Eljöttök? Szóljatok ! ”

Az Éris' szikráji, a' mellyek titokban
Eddig a' Banyáknak szívekben, májjókban,
Mintegy hamu alatt, még benn lappanganak,
Egyszerre kiütvén, lángokká válának.

„ Megyünk — menjünk! ” a' mit mondhattak,
ez vala ;

Indúltak, 's mindenik már bosszút forrala.

De Dorottya, ki már haragja' tajtékát
Jobban kifőzte vólt, így közlé szándékát :

„ Nem, nem! gondolkozva kell bánni nagy fával,

„ Sok kézzel kell néki menni 's fok baltával.

„ Nagy munkába kezdünk, melly ha végbe
mégyen,

„ Vagy öröm lessz bére, vagy örökös szégyen.

„ Nékünk is kárt tehet a' hebehurgyaság.

„ Jót, rosszat jobban tud türni egy társaság.

„ Előbb is azokkal közöljük dolgunkat,

„ Kik sorsokhoz fogják mérni a' sorsunkat.

„ Ha egyszer Rebeka 's Mártha meg nem veti,
 „ Zászlónkat, a' többi önként is követi,
 „ Mindent, a' kit velünk a' közügy egyesít,
 „ Majd a' köz próba is egyaránt lelkesít. —
 „ Ez tehát tanátsom: rajta! ne kéfsetek,
 „ Minden társainkba olly' lelket öntsetek,
 „ Hogy köz gyalázatunk' megtromfolására
 „ Kiki a' köz munkát vállalja magára,
 „ Töltsétek bé őket belső háborúval,
 „ Cárnevál 's az Ifjak eránt új bosszúval.
 „ Valakiket köztök hajlandóknak láttok,
 „ Magatokhoz vévén, hozzám béhozzátok,
 „ Én addig az egész dolgot megforralom,
 „ Kifözöm 's egyszerre nékik kitálalom. ”

Ezt mondván, ama' két Banyát elereszti,
 'S zajos szívét újjabb habokba süllyeszti.
 Hányja, veti végét, elejét dolgának,
 Kiváltt miként kezdjen néki a' tsatának.
 A' harag, bosszúság gyakran kilankasztja,
 'S Plánumának folytát közbe megakasztja, —
 De vídúl, hogy immár dólgai jól mennek,
 Mivel néhány Dámák nála megjelennek,
 Kikkel már Orsolya és Adelgunda szól,

'S kiknek már a' szívek a' Dorottyáé vólt,
 Ezek után több-több gyüle Záfzlójához,
 Újjabb truppok jövéen a' többek' truppjához,
 Úgy forrt már a' Leány 's Asszony a' Szobá-
 ban,

Mint a' szentelt Szüzek Veszta' Templomában,
 'S mint a' lefüstöltt raj az új kasban belől,
 Zúgtak, Zsibongottak az ajtón két felől,
 Könnyü vólt Orsolya' és Adelgundának
 Így nevelni számát szoknyás Verbungjának;
 Mert az asszonyi szív, 's a' leányi elme,
 Kiváltt ha búja van, vagy pedig szerelme,
 Az olly ámítónak könnyen lesz Zsákmánya,
 A' ki a' leseket tsínos pontból hányja.

Éris sem henyéle a' többi társával,
 'S minden rést és utat megřakott minával.
 Most pedig (ki tudná még meg is gondolni!)
 Alommézzel kezdi Izráelt lotsolni,
 Izráelt a' Bögöst, kit altató méze
 Mindjárt a' legmélyebb álmra ígéze.
 A' bögöje mellől feldüle Izráel,
 Helyét alattomba Éris foglalá el,
 'S ollyan vén Zsidóvá válék azon nyomban,

A' millyen Rabbi nints Lembergi Templomban,
 Felfeszi a' vonót, kapja a' húrokat,
 Széllyel igazítja 's tekeri azokat,
 Rajtok száz discordánt hangzatokat tsinál,
 Mellyek bé rohanván a' fül' dobjainál,
 A' nyúgovó lelket úgy felháborítják,
 Hogy gondolatjait egymásra zúdítják,
 A' szép hármónia, melly a' hólt húrokról
 Az érző-inakba szállong, és azokról
 A' Lélekbe felhat, 's a' szívbe bényomúl,
 Hogy azt az erköltsnek szentelje templomúl,
 Egyszerre elhagyá a' húrt, az inakat,
 A' lelket, a' szívet, — 's a' jó rend megfza-
 kadt.

Jól tudta azt Éris, hogy a' szív' útjának
 Birtokán hatalma van a' muzsikának! —
 Mint a' zöld Hortobágy' kövér mezejében
 A' tsintalan Betyár ha a' szél' mentében
 Süveg-motskot éget a' szalmán, vagy pipán,
 Maga meg' odébb áll gyalog vagy paripán;
 Hijába hangitsál a' duda, furulya,
 Összebög a' marha, megszalad a' gulya,
 Tehén, üfzö egyre szalad a' tserénynek,
 Van baja, van mérge a' szegény legénynek:

Így

Így ama' szédítő hangok' bűbájára,
 Az Éristől titkon húzott muzsikára
 Tódúlt a' Dámáknak nagyjok és aprajok.
 Zűrzavar lett, kiki bámúlta mi bajok?
 Szintúgy törték, nyomták az ajtón magokat,
 Ott hagyták a' tántzot 's a' gavallérokat,

Dorottya már szintén ugrott örömeben
 Tajtékba lábbogó szíve' reményjében,
 'S köröskörül nézvén az Amazon hadat,
 Győzött már előre! nyúzta is a' vadat.
 A' bosszúállásnak, trutznak kívánsága
 Benne a' legfelsőbb garáditsra hága;
 Cárnevált már faját lábánál képzette,
 'S mint csókolják kezét az Ifjak mellette. —
 Gyenge kevély czipő! ugyan mit nem tennél,
 Ha te a' füvegnek főhelyére mennél?
 Mout is te szabsz törvényt ezer galántoknak:
 A' kik imádóji a' pitziny láboknak:
 Sok Férjfi ész faját Kapitoliomát
 Elhagyja 's tsókolni leszáll lábad' nyomát.

Mihelytt tanátskoztak edgyütt egy keveset,
 A' melly is sok szóval, kevés szóval esett,

És minden bibéjét gyarló szép nemeknek
 Illették (de a' mit a' külső füleknek
 Nem lehet most nékem elötrombitálni
 Szent Titok! mellyeket tilos profánálni):
 Dorottya kiválaszt eggyet nagy felhanggal,
 A' ki a' Szálába menjen Követ-ranggal,
 'S mondja meg az ottan lévő vendégeknak,
 Mi a' kívánsága a' Dáma-seregnek.
 REBEKA vala ez, a' tisztes Rebeka,
 Kinek ösz a' haja, görbe a' dereka,
 Ki hajdan magának, most pedig másoknak,
 Sok próbán általment Kerítője foknak.
 Ékesen-szóllóbb ő, mint akármelly Kofa,
 Meg is van edződve ortzáján a' pofa.
 Ezt választották ki, Dorottya 's a' Szépek,
 Hogy az Ifjak előtt legyen az ő képek.
 Ki is állt nyúlborös Szalupban a' Dada;
 Melléje Dorottya még kilentzet ada.

Kongott már a' Szála: nem tudták oca ki,
 Hogy a' szép Nimfákat mi a' kö hordta-ki?
 Bennt egy-két Ifjasszony tsak úgy tsilleng-fil-
 leng,
 Mint a' szedés után az elhagyott billeng.

'S midőn éppen immár azon töprenkedtek,
 Hogy a' fok dezentír Szépek hová lettek?
 'S egy kurázsiss Ifjú szinte már értek ment;
 Rebeka 's az egész követség megjelent. —
 Katzagtak az Urak, és brávót tapsoltak,
 Mert ebből egy jeles maskarát gondoltak.
 Carnevál maga is (nem tudta) vígadott,
 Hogy a' Dáma-sereg illy szép tempót adott.
 De midőn azokat különös gálával
 Látták vala lenni szeriöz minával,
 Nem tudták a' dolgot egybe mire vélni,
 Mígnem Missz Rebeka így kezde beszélni:
 „ Uratskáim! engem azok küldöttenek,
 „ A' kiket az Urak meg nem érdemlenek,
 „ Azok, kiket ide hozott ma a' szánka,
 „ Az a' fok Ifjasszony 's drága szép Leánka,
 „ Kiknek, bár magokat olly' nagyra nézik is,
 „ Lába' kaptzája sem lehetne edgyik is.
 „ Mért vágnak olly nagyra a' Gavallér-név-
 „ vel
 „ Ha úgy bémotskolják azt a' szilvalévvvel?
 „ Phi! arra a' névre fel sem nyitnám számat,
 „ Vagy a' zsibvásárba vetném a' pundrámat. —
 „ Mit ér a' fodroshaj? a' mándsét? a' tászli?

- „ A' finóros nádrág, ha az ember bázli?
- „ Pedig melly kényesen - felvesen - begyesen
- „ Járnak az Uratskák végig a' Pártesen?
- „ Az Úr is Pofonyban eleget fentergett:
- „ Mért nem producal hát itthon is Schlofs-
berget?
- „ Azért, mert nem szabad? azért mert nem il-
lik? —
- „ Azért mert az Urak mind tsak kákompillik!
- „ Magok eltsergetik másutt lúgárjokat,
- „ 'S itthon még tsúfollják a' szegény Lyá-
nyokat.
- „ Kereken kimondom; az Urak 's Úrfiak
- „ Tsak ahon nem kéne, ott tsintalan fiak. — —
- „ Ez a' Lotsperdi is, az ebágyról esett,
- „ Mit tesz? mért jött ide? nálunk mit kere-
sett?
- „ Lé-hütni jött ebbe a' Kompániába?
- „ Diktom, faktom! vesszen pokol-kurvannyába!
- „ Fárságnak hívatná ő is magát hogy már,
- „ Pedig pernahájder, gézengúz, Kofzlobár.
- „ Még is ő mér háyni a' Dámáknak fittyet:
- „ De megtanítjuk ma ezt a' kótyonfittyet.
- „ Meg! és minden Leány fülébe pesel ma;
- „ Né-

- „ Néked szól a' letzke te gizgaz! te felma!--
 „ De, hogy követségem hosszason ne esék:
 „ Ide-jöttöm' okát meghallgatni tetsék.
 „ Minden rangú Dámák egyes akarattal
 „ Engemet küldöttek olly' parantsolattal,
 „ Hogy kívánságokat adjam elő pontban
 „ Az Uraknak; melly is áll e' három Pontban:
 „ Elsőben az Urak szabad tettzésünkre
 „ Ezt a' gaz Carnevált adják ki kezünkre;
 „ Másodszor haladék nélkül felkeressék
 „ A' nagy Mátrikulát, hogy megégettsék;
 „ Harmadszor, valakik most is nőtelenek,
 „ Minket solenniter mind megkövetsenek.
 „ Ha e' kívánságot a' Szála felhagyja,
 „ 'S követő-levelét nékem ki nem adja,
 „ 'S a' Mátrikulával ezt a' gaz Spitzbubot:
 „ Ellenségnek tartsa az Asszonyi Klubot. ” —

- „ Ellenségnek tartjuk az asszonyi Klubot;
 „ Magunk közt egyet sem esmerünk Spitzpu-
 bot;

(Illyen választ ada Bordáts Rebekának)

- „ Szüksége van nálunk a' Mátrikulának;
 „ Eb, a' ki kenteket, Néném! megköveti;

„ Dik.

„Diktom! 's az öreg fart visszatzepelheti.”

E' szókra az Urak mind katzajt ütének,
 De a' Lyány-követek felmérgesedének. —
 'S mihelyest az egész követség-tsoporttal
 Rebeka visszatért a' kerek réporttal:
 Seregét Dorottya mindjárt összefezdedte,
 'S egy rendes Armáda' formájába vette. — —

Nyílj meg most, Helikon! nyílj meg; 's
 Ti magatok
 Szép Istenasszonyok előttem dalljatok,
 Ti elmondhatjátok, jut is eszetekbe,
 Kik állottak belé a' Leány-seregbe,
 Kik vóltak Vezéri az Amazonoknak,
 'S örök Egri nevet kik nyertek magoknak. —

Egy erős négyszegü Corpust formálának
 A' kik legaggottabb Leányok valának,
 A' Sereg' derekát ez a' népség tette:
 Kommandóba öket Adalgunda vette,
 A' két szárnyán álltak mintegy könnyebb trup-
 ban
 A' fiatal Szüzek fel kötött Szalupban:

E' gyönyörű népet vezérelte elől
 Magdalena a' bal, Márta a' jobb felől.
 Hátul a' Vafasok' nehezebb osztálya
 Az özvegy-asszonyok' Seregét formálja.
 Lafsú, de kemény nép: Reservaként vagynak;
 Orfolyát tisztelik vezérlő Hadnagynak.
 Az avantgárdába, melly mindnyája között
 A' legkatonásabb formába öltözött,
 Azok az eleven Freycorok valának,
 A' kik már Férj nélkül szülni is tudának.
 Fris és gyönyörű nép! fortélyos, vakmerő:
 Rebeka vezette, egy próbáltt Hadverő.

Ezek a' vezéri 's osztályi valának
 Ennek a' rettentő Dáma-ármádának,
 Mellynek fő kormányát Dorottya tartotta,
 'S mint General en Chef maga mozdította.
 Nem választott ő ki egy helyt egyenesen,
 Hogy a' hol nagyobb baj esik, ott lehessen.
 Tizenkét ösz 's próbáltt Banyát melléje vett,
 'S egy vén Guvernátnét Adjutantjának tett.
 Ekkor az ütközet módját így rendelé,
 Hogy a' Front léptenként menjen eléfelé:
 A' szárnyi könnyű nép akként fordúlgaßson,
 Hogy

Hogy minden fort 's rendet zavarba hozhas-
son,

És a' Mátrikulát tsalfán vagy mérészen,
(Melly a' triumfusban legszebb préda lészen)

Kerítse kezéhez az ellenség elöl,

Egy szóval vígyázzon minden oldal felől:

A' hátúlsó Sereg még most szótól várjon,

Minden rést és útat keményen bészárjon:

Most pedig egyszerre az első dobhangra

Az egész avantgárd üfsön a' Farsangra,

'S ha lehet Carnevált hadifogjá tegye,

Vagy a' Mátriculát kezéből kivegye;

De ha rabbá esik, kedvezzen Hímennek.

Lántz közt is tisztelni kell a' rangját ennek,

Mikor a' táborban mindent elrendele:

Üle egy Dívánra, kit nyóltz Szüz emele,

'S onnan igazgatta a' Népet, a' helyet,

És, mintegy Feldmarsal, perspectiva helyett,

Hogy rá-ügyelhelsen a' nagy ármádára,

Egy vén pápaszemet feltett az orrára.

Külön-külön minden Vezért és Hadnagyot

Serkentgetvén, nékik mindent jól meg ha-
gyott, —

„ Most

- „ Most már eljött a' pertz , így szólla nyájá-
hoz,
„ Hív barátináim! kezdjünk a' munkához,
„ Tsak bátran! velünk lessz a' bosszú 's szere-
lem.
„ Menjünk! már zsebemben van a' gyözede-
lem. ” —

E' szókra Tefztilis felveszi kezébe
A' Sereg Zászlóját, mellynek a' végébe'
Lengő pántlikákkal körül koszorúzva
Tintukkal bodrozott Fökötő vólt húzva.
Az apróbb Zászlók is lobognak szép sorral,
Kiken Vénus látszott, böltsövel, 's Amorrall. —
Megindúl a' sereg; a' selymek suhognak,
A' pádimentomon a' tzipök topognak:
Szikráznak a' tüzek a' Dáma-szemekben,
Keblekben kurázs van, fegyver a' kezekben,
Harnádel, Strikknádel, ördög-pokol-nádel,
Mellynek külömbb nemét ma sem számlálnád el,
Alma-evő kis kés, etuis bitskia,
Szemnyilak, tsóktsákány, mosolygás-fringia.

Dorottya 's a' rúdon függő Díván megett

Fő.

Fő hadi-muzsika gyűjtá a' Sereget.
 Lizette, a' szépen hárfázó Lizette
 A' Lyányok' fársángi Marsát elkezdette:
 Mellette a' nótán tíz hárfá hangozott,
 Húsz tambura 's doromb akkompanyírozott.
 Mások vagy letörvén a' butellák' allyát,
 Azzal trombitálták a' Lizette' dalját,
 Vagy holmi nagy Smukkos katulyát tartának,
 'S két frizör füsűvel azon dobolának.
 Az egész ármáda danolta a' Marsot,
 'S úgy tették hangjánál a' truppok a' marsot.
 Éris pedig szíve' tellyes örömében
 Felemelvén magát pudlis szekérében,
 Titkos katzajok közt lebegett felettek;
 'S Denevér-Nimfái körülte repkedtek.

Mikor a' nagy Corpus a' Szálába kijött,
 Már az avantgárda Cárneválra ütött,
 A' pajzán Freycorság ötet megtámadta,
 Ki kezét, ki haját, 's köntösét rángatta.
 Lármás tsivogással mind rá kezdtek esni:
 Maga vólt, 's oltalmat nem tudott keresni.
 Így jár az a' szegény bagolyfi is éppen,
 Ki elhagyja enyhös odvát délközépen,

Mihelytt a' madarak látják, körülveszik,
 Akármerre fordul, meg nem menekszik;
 Míg a' kányák üzik a' Csókák tsátsognak,
 Tseveg a' sok veréb, a' Varjak kárognak,
 Tsúfolja, tsipkedi, rángatja mindnyája,
 Tele a' tollával mindeniknek szája,

Már a' nagy sereg is a' tsata piartzot
 Magának foglalván, elkezd'te a' hartzot.
 A' bal szárnyon álló könnyű nép sok szüzzel
 A' Mátrikulára ütött kemény tüzzel.
 Hímen felkiáltott; „ Urak! ne hagyjátok!
 „ Most a' Mátrikulát mindjárt nem látjátok. ”
 Ezt a' Gavallérok hallván, oda mennek,
 Hogy segítségére legyenek Hímennek.
 De már akkor körbe fogta a' Lyány-tsoport,
 Verték a' széllyelhánytt székek között a' port.
 Szörnyű a' zaj 's lárma. Ezek megragadják
 Híment és a' könyvet; amazok nem hagyják:
 Most ezek hányják el a' széktől azokat;
 Majd azok nyomják el onnan a' Lyányokat,
 Fillisnek már a' Könyv éppen kezében volt;
 Kiáltott a' sereg, a' győzőnek tapsolt:
 De alig tsípte meg Károly egy keveset,

Elejté a' könyvet, 's a' lábára esett.
 Oda ugrott Károly, a' prédát már hozta:
 De Rozinka ötet agyon tsiklandozta.

Más-felől az Ifjak e' szép hartz' nevezére
 Indúlni akartak Hímen' védelmére:
 De a' könnyü sereg' jobb szárnyával Márta
 Kirukkolt, 's előlük az útat elzárta.
 Keresztül próbálnak az Ifjak rontani:
 De ennyi szép ellen ki tudna állani?
 Egyedül maga volt olly Gavallér Albert,
 Hogy annyi amazon ellen indúlni mert.
 Thrézi ellent állott: de egy pillantása
 A' szép Szüz' szívében halál-sebet ása.
 Visszapillantott rá haldokló kedvese,
 'S a' sebhedt bajnok is a' földre leese.

Ez esetre a' hartz nagyobb tüzet kapott,
 Felzendült mind a' két népség 's összetsapott.
 Tszatáztak a' mérész Dámák az Ifjakkal
 Szerelem' mérgébe mártott szemnyílakkal,
 De a' kéz-szorítás' és sóhajtás' heve
 Sok szépek' szívében nagy pufztítást teve.
 Sok Gayallér pénzt is adott a' Spionnak,

'S kitudta bibéjét a' szép Kisasszonnak;
 Mellyért az Amazon hullott is a' hartzon,
 Kottzant a' tsákány is a' keblen, és artzon.

Már a' Gavallérság jóval is innen járt;
 Hogy Dorottya arra veté az okulárt.
 A' legszebb szárny' vesztét Dívánja' fántzáról
 Meglátja, 's a' közép sereg' derekáról
 Négy erőls tsoportot kiküld fietséggel,
 Hogy a' győzött félnek légyen segítségével.
 Kik is kifizegetett pagnétta kiálltak,
 'S tüjökkel eleven Sorompót tsináltak.
 Azonnal Koriska ezek' Komendántja,
 A' Gavallérokot olly mérgesen bántja;
 Hogy perlő nyelvének 's éles szablyájának
 Ellene ök tovább már nem állhatának. —
 Egy Főkötő-spádé vala a' márkába',
 A' mellyel úgy szúra Lajtsi' nadrágába,
 Hogy a' mint sok tréfás tárfaságban hallik,
 Még most is meglátzik puliderjén a' lik.

Ez alatt a' hartznak legjobb divatjában
 Amor, ki soha sem nyughatik magában,
 Elméjét egy hadi fortélyon hánytatta;

A' kis szerelmeket mind öszve hívatta,
 Kénkövet, kanótzot, ásóval, kapával,
 'S a' hamar-szerelem' frifs puskaporával
 Adott a' kezekbe, hogy azzal menjenek
 A' házba, megmondván mitévők légyenek.
 Megértvén Amornak e' parantsolatját
 Az apró Minörök; a' Szála' padlatját
 Mindjárt mesterséges Mína alá vették,
 'S a' házban lévőket tüzzel felvettették.
 Ah! e' febes tűz láng hányat felpörköle,
 Hányat ejtett sebbe, hányat meg is öle!
 Sokan, igen sokan mintegy fél-halottak
 A' földre, 's az Urak' ölébe hullottak.
 A' rugó faletrom minden észt és tsontot
 Saját forgójából kihányt, széllyel rontott,
 'S a' láthatatlan láng gyújtván a' velöket,
 Édes tsiklandáfsal emészttette öket.
 Héj te, rava!z Amor! miket fel nem találsz?
 Egy felöl nem gyözvén, másutt is praktikálisz!
 Van e olyan szíve az affzonyi nemnek,
 Melly útat nem nyitna, a' bájoló szemnek?

Dorottya, a' kihez a' láng fel nem tsapott
 A' nagy Díván miatt, ütödést nem kapott.
 Azért kevés népét ismét serkengette,

Az elszéledtтеket újjabb rendbe szedte.
 Fellobban villogóbb tüzzel a' hartz' lángja:
 Verdesi a' padlást a' tsatázók' hangja,
 Szék, asztal zörömböl, a' dob, trombita zeng,
 Tsizrától, czipötöl a' pádimentom reng. —
 Legelőbb is Ró z s i, a' legszebb Amazon,
 Etsével szembeállt 's erőt is vett azon:
 Már szinte életét el is fogyasztotta,
 Kiált Etse: Pardon! 's a' kardját nyújtotta.
 De Johanna, kinek rózsákba mártatott
 Ortzája született hajnalszánt mutatott,
 Johanna ujonnan Etsét megtámadta:
 De ortzáját Etse addig tzirolgatta,
 Míg mind elenyészett a' Johanna' vére,
 'S hajnalszíne maradt az Etse' kezére.
 Iromba lett a' szép Czeruffza 's míniom,
 Ollyan lett a' rózsa, mint a' fásliliom. —
 Így hálnak el gyakran egy ortza-fogásra
 Sokan, kik rá szoktak a' képmázolásra,
 Azok, a' kik nappal angyali bálványok,
 Éjtszaka lüderítzek 's merő boszorkányok.

A' virgontz Belinda szokott tréfájával
 Bordáts Úrhoz szalad vigyorgó ortzával,

„ Mossziö! az Úr is tsak olly életet él;
 „ Mire nézte most is a' fársángot? 's nem fél,
 „ Hogy hadi-foglyommá teszem, megköttetem,
 „ 'S győző-hintóm előtt kevélyen vitetem? ”
 Ekkor olly' bájoló szemekkel tekintett
 Az Úrra, mint Vénus, mikor Márísal tsínt tett.
 Az Úr mosolyogván a' nagy bajusz alóll,
 „ Eredj te kis Pajzán! a' Lyánkának így szóll,
 „ Tudod már fok ízben ellenem pártoltál,
 „ Faludat prédáltam, ismét meghódoltál,
 „ Kardom most sem tompa, ha tompa megfe-
 nem:

„ Hogy meresz, pajkos madár, felkelni elle-
 nem? ”

Igy szóllott, és magát a' Nimfa megadta,
 Tudyán, nem foká lesz jószága alatta.

Más oldalra Chloris, kinek természetében
 Minden kellemesség vólt tsak a' szemében,
 (Szikrázó nyilat szórt arra, a' ki nézte,
 Alélt pillantása halkal megígézte;
 De mikor tsillogó rezgése széttreppent,
 A' nehéz-nyavalya édesen tört mindent.)
 Chloris az Ifjakat sebels pillantással

Sűrűn lövöldözvén, hullatta rakáissal.
 Kivált rátalálván a' deli Vintzére,
 Ezer tüzkatsintást szórt rá szegénykére.
 A' triplázott villám elfogá a' szemét,
 Megelektrizálta mindenik tetemét.
 Lángolt az ortzája, dobogó szíve vert,
 Élt még, de nem tudta, 's eszméletlen' hevert,
 Chlóris oda ugrott, 's a' maga tsókjára
 Kitsalta lelkét is halvány ajjakára. —
 Azomban Amor is a' hartz' közepében
 Akhillesként nyargal hadiszekerében,
 A' szép szemü Chlórist, ki elandaloda
 Holtt bajnokja mellett, 's nem vigyázott oda ;
 Chlórist elütteti a' rúdnak végével ;
 Lerogyik, 's fekvését festi szüz vérével,
 Eltapodta ötet az Amor' szekere,
 Öszve járattatott mellye, 's minden ere,
 Így esett el e' két bajnok egy tsatában
 'S mind ketten megholtak ök — metáphorá-
 ban. —

Ambátor a' fejem Toalett vólna is,
 Curtisán melyemből Coquet nyelv szólna is,
 Bár próbát Romános elmésséggel teszek,

'S ékesebben szóllok mint a' Hof-Maitrefsek:
 Még sem festhetem le tellyes valójában
 Mind azt, a' mi esett ebben a' tsatában.
 Másként is fok itten a' mi titok, és szent;
 'S még a' Poéták sem tudhatnak itt mindent.

Elég, hogy a' Dámák, kik bár hullot-
 tak is,

Vittak még, és sűrűn hulltak az Ifjak is,
 Tovább is tüzesen folytatván a' hartzot,
 A' Gavallérokon tettek fok kudartzot.
 E' mellett a' szegény Fársáng' óltalmára
 Ki a' fok Dáma közt már majd pórúl jára,
 Más felől Hímennek 's a' Matrikulának
 Védelmére számos Ifjak tartatának.
 Azomban a' Dámák megmozdíthatatlan
 Nagy ármádiája mégis mind únatlan'
 Attakban vólt fok szép Ifjakra kárára,
 Vagy a' két szárnyáról kitsapott portára.
 Dorottyá mind újjabb tsatára rendelte
 Vezérit, 's a' lankadtt szíveket tüzelte.

OPOR, hogy már végét vesse a' tsatá-
 nak,

Egy

Egy új stratagémát gondolt ki magának,
 Mellyel minden truppot zürzavarba tégyen,
 'S Dorottya, a' Vezér, tehetetlen légyen.
 Annyi fok hatalmas szemmel és szablyával
 Szemközöt állván, így szóltt felséges ortzával:
 „ Halandó Angyalok! kedveltt szép ellenség!
 „ Kiket bennünk ural minden érzékenség,
 „ Kik bírván szívünket a' természet' julsán,
 „ Törvényt szabtok nekünk szépségtek' trónus-
 sán,
 „ Hogy' ellenkezhethnének tovább ti véletek?
 „ Itt a' kéz! itt a' szív! tsakhogy békélljeteK.
 „ Tudjuk, miért vagytok haragban erántunk;
 „ Mert véletek nagyon hidegképpen bántunk:
 „ Nohát ezen vétkünk' jóvá tételére
 „ Én, mint a' Fársángi tábor' fővezére,
 „ Még ma egy Kisasszonyt kívánok elvenni;
 „ 'S tudom, vitézim is mind így fognak tenni -
 „ De én annak adom tserébe szívemet
 „ A' ki legelőször megtsókol engemet. ”

Édes kotlós anyyok' egy kotyogására
 Hogy fut a' fok tsirke egy szem gabonára:
 Minden Kisasszonyok akként tódulának

Legelső tsókjára Opor' ortzájának. —
 Senki sem ügyelt már zászlóra, vagy sorra.
 Isten hozzád jó rend! hajde mind Oporra!
 Szintúgy rugták egymás' tzipellője' farkát,
 Tapodták, hasgatták egymás' Sleppe' farkát:
 Az elsők hátráltak az utólmenőket,
 A' hátulsók visszahúzták az elsőket:
 Lärmáztak, zajgottak, porfelleget vertek,
 Afztalt, széket, bögöt, tzimbalmot levertek.
 Tört a' pohár, palatzk, tányér, tátza tsörgött;
 Ugattak a' pudlik; ajtó, ablak, zörgött.
 Ifjúként szaladtak még a' vénlantok is.
 Sem Hadnagy, sem Svadrom, sem rend. Sőt,
 magok is
 A' Dívánt emelő Szüzek elfutának.
 'S keze, lába kitört Marsal Dorottyának,




NEGYEDIK KÖNYV.

H A J N A L I G.

S u m m a y a.

Mikippen az vitéz Dorotthia soc Zűecnec hallatlan kesserűghire az faidalmos halálval kűzkűdnéc, és hogi mikippen ochűdnéc fűll, miert hogi Carnevallyal egietemben az Matriculla Sácmánra yutván; mell is tűzvel megh igettetic vala az Carneval penigh megh zabadól vala, mellecnec utánna vűdd ezűdben Kegies Olvasó az Vin Gergűnec bezidit, és a' zepp Venus Isten Azzonnac is mikint tűrtenéc az ő ala-zállásfa ickes Rithmu-focval elűdben adattatnac.



Mind rátódúla már kívánsi vágyáfsal
A' Dámáknak nagyja, apraja rakáfsal
Oporra, hogy ötet mindjárt megtsókolja;
De a' Gavallérság őket meggátolja.
Az Ifjak hatszeres karéba állának,
'S Opornak eleven sántzot tsinálának.
Már egy Dámának lints, akármerre térjen,
Sem réfse, sem módja, hogy Oporhoz férjen,
Néha erőszakkal rohantak ostromra,
Néha rimánkodtak, sírtak, — de potomra.
És mivel a' karén által nem törhettek,
Szégyennel, bosszúval hátrálni kezdettek.
Mint vertt had egyenként kiki visszátére
Felsültt kívánsággal a' tábor' helyére.
A' hol már ölfzetörtt zöld dívánnya mellett

Meg-

Megsebhedt Marsaljok tsak alig lehellett,

„ Hitetlen nép! — így nyög Dorottya
nékiek —

- „ Hát a' vitézeknek így kell é tenniek?
 „ El kell é hagyniok kiszabott rendjeket,
 „ A' fegyvert, a' Zászlót, a' Fővezérjeket?
 „ Gyarló nép! egy ravasz ellenség' szavára
 „ Úgy kellett rohanni a' Férjfi' tsókjára?
 „ Phi! szégyen! gyalázat! gyáva Teremtvé-
nyek,
 „ Kikből így üzhetnek tsúfot a' Legények!
 „ De lám hívságtokért megvan a' jutalom:
 „ Od' a' szép betsület, od' a' diadalom,
 „ Helyébe tsak szégyent, kudartzot kaptatok;
 „ 'S ím félhóltan fekszem én is miattatok. ”

A' szégyen és bosszú őket eltöltötte,
Lesütött ortzával álltak körülötte.

Dáma-szokás szerént sírtak haragjokban,
Atkozván magokat, és Oport magokban.

'S fájlalván hűséges Vezérjeknek estét,
Hófszín karjaikra felvevék kék testét.

Bévivék szomorún az oldalszobába,

Ahol

Ahol helyhezgették puha nyoszolyába,
 Vigasztaló szóval, kávéval élezték,
 Szederjes sebeit kötözni is kezdték. —
 De néki nem lévén többé bizodalma,
 Elnyomván testének, lelkének fájdalma:
 „ Gyalázatban, úgy mond, tovább miért élek?
 „ Inkább betsülettel hal meg a' nagylélek.
 „ Ti kik okoztátok rajtam e' tsúfságot,
 „ Hogy tukmálhatjátok én rám e' világot? ”
 E' szókra sebéről tépvén a' flastromot,
 Meg is tette mindjárt a' testamentomot.

Öt vén Dáma leül a' Toalettéhez.

Apollónka pennát dug a' fél füléhez,
 A' Schreibkalenderből a' Böjtnél kifza-
 kaszt

Egy tiszta levelet, kétfelé hajtja azt;
 A' gyászos íráshoz készül keseregve.

Dorottya elkezd diiktálni heregve: —

„ Én alább is megírtt Kis-Affzony, DOROT-
 TYA,

Letelvén világi életem' robotja,
 Egyébként ép 's tsendes elmével diiktálom,
 Tsak hogy az Ifjakat szeretem 's útálom.

Én,

Én, mondom, e' Nemes Megyében születtem,
 'S eredetet régi törzsök-házból vettem;
 De a' mellynek bennem magva fog szakadni:
 Jóságomról tehát rendelést kell adni. —
 Elsőben is hagyok kétezer Szuverént
 A' Bétsi Bolondok' házának a' szerént,
 Hogy fundusok légyen az olyan Szüzeknek,
 Kik kofarat adván magok kérőjöknek,
 Mint szokott, örökös pártába sültének:
 Ezek a' Bolondok' házában éljenek!
 Másodszor testálok a' Szülők' házára
 Kilentz ezer tallért, az ollyak' számára,
 A' kik tsúnyák lévén, Völegényt nem kapnak,
 'S természeti tűzök miatt fére-tsapnak.
 Harmadszor keresett jószágomnak felén
 Egy jó fundátiót állítok Pentelén,
 Mellyből elztendönként megtartván a' számát,
 Férjhez kiadjanak tizenkét vén Dámát,
 Felén egy Vefztalis templom építetsék,
 Mellyben húsz vén Szüznek lakás rendeltsék,
 De úgy hogy mindnyája járjon főkötővel,
 Mert igen éktelen jární leányfővel.
 Továbbá, ha ama Költő jó kedvébe,
 A' ki most itt múlat ebb' a' Vármegyébe,

Leírná a' Dámák mellett tett hartzomat,
 'S hattyúi szárnyain zengné halálomat,
 Minthogy, a' mint mondják, eddig minden Nagyk
 Ürefsen botsáták: - néki fundust hagyok.
 Lentseni Kertemet mezei házommal,
 Minden Bankóimat az egész Smukkommal
 Adják néki: ebből holtig elverselhet,
 'S Beótzión Parnasz' hegyeit emelhet.
 De a' Buffánomat mégis Orsolyának,
 A' két Mopszot pedig adja ki Mártának.
 Végre a' széllyeltört divánnak fájából,
 'S Völegényt nem esmértt nyoszolyám' allyából
 Egy Castrum doloris készüljön számomra.
 De nevem ne mészék köbe a' síromra;
 Ne tám az Utazók, kik ott szájonganak,
 Még holtom után is Lyánnak tsúfoljanak. —
 Testem pedig a' két Pázsimhoz temessék;
 'S legalább porom is Férjfi porhoz essék. —
 Ezen testamentom végrehajtójának
 REBEKÁT, ... E' szók még a' száján valának: —
 A' midőn Rebeka, ki az elszéledett
 Népet rendbeszedte, 's ott kinn verekedett,
 Triumfáltt sereggel, örvendő lármával
 Béjött a' Fársággal 's a' Mátriculával.

Alig pillantá meg Dorottya félfelől,
 Azonnal olly' édes öröm lepte belől,
 Hogy elfelejtkezvén minden fájdalmáról,
 Életről, halálról, — leugrott ágyáról.
 „ Itt vagy! — 's pedig fogva! élek már, így szólla,
 „ Hol a' Könyv? — majd gondot viselek én rólla.
 „ Élek már! már több írt ne is köfsetek rám:
 „ Mindjárt felöltözöm; hol van, hol a' ruhám? ”
 Igaz, hogy Dorottya mindjárt megújúla,
 Ruháját rávette, tapsolt, 's meggyógyúla.

Mihelytt Rebekával előbeszélltette,
 Hogy kézre Carnevalt miként kerítette:
 Azon tanátskozott a' fereg' Nagyjával,
 Mit tégyen e' régen vártt hadi foglyával?
 Kik között arra ment ki a' dolog' Summája,
 Hogy tsak hadi törvényt tartsanak reája,
 De, hogy kéznél legyen, tsukják bé azomba.
 Bé is tsukták ötet kemény áristomba,
 A' melly olly keserves fogház és kaloda,
 Hogy a' Napfény soha bé nem süthet oda,
 Erös, és kemény az affzonyok' fogsága,
 Nehéz az embernek onnét szabadsága.
 Olly' hely mint a' minön Uliisz hajdanába

Ki is ment hűsz Dáma az oldalszobából,
 'S rógust rakván a' törtt dívánnak fájából,
 A' tüzet nagy öröm 's tántz közt gerjesztették, —
 És a' Matriculát hamuvá égették. —
 Innen van, hogy ma már nintsen többé vén lyány,
 Mert az esztendeit más nem tudhatja hány;
 'S ha egyszer a' képét jól kimázolhatja,
 Magát gyenge Szűznek szabadon mondhatja.

Már éppen kivitték a' szegény Carnevált,
 Már éppen fegyver közt a' vesztőhelyen állt:
 Mikor lárma esett ott kinn a' pitvarban,
 Kiáltanak; tűz van! tűz van az udvarban!
 A' szobából minden ember kifzalada,
 'S Carneval odabé egyedül marada.
 Hímen eloldotta a' békót lábain,
 'S a' Strimflikötőket eltépte karjain.
 Akkor vették észre a' Dámák magokat,
 Mikor már szabadon látták a' rabjokat.
 Késő volt már akkor. Már őket nevette
 Carnevál, és magát az ifjakhoz vette. —
 De nem tévén a' tűz semmi veszedelmet,
 Szüntetvén a' Bál is a' lármát, félelmet;
 Opor Úr azonnal kérdezkedett rólla,
 Mellyre a' Lokajja Gergő ekképp' szólta:

„ Tens Uram! A' Casus minthogy hollzas
lévén,

- „ És ezek a' Lyányok igen sok tsint tévén,
„ Meg is únván talán a' Tens Úr hallgatni:
„ Méltóztafsék vélem egy pipát gyújtani. —
„ Nem kell; tsak mond Gergő! ” — ”

- Tens Uram, tehátlan
„ Igazán hogy minden Lyány cseléd ortzátlan,
„ Kivált azok, a' kik Lokajok közzt nőnek,
„ 'S az Uri udvarba tsak lé-hütni jönnek.
„ Én ugyan helyet sem adnék egyiknek is,
„ Ha mindjárt tsupádon széllel élnének is.
„ A' konyhára hordják a' pletyka beszédet,
„ Mindég dérogálják a' Férfji tselédet,
„ Mindég tsak tserfelnek, osztán nyálnak falnak,
„ Morzsáját sem látjuk a' belső asztalnak,
„ Tsak kurafijoknak szoktak ök duggatni.
„ Tens Úr! kár ezeket Lyányfövel járatni. —
„ De hogy egyyk szómat másikba ne öltsem,
„ És a' Tens Úrnak is Uri kedvét töltsem:
„ Most is, míg az Urak ott benn múlatának,
„ Ni a' szedtevétték mit nem tsinálának!
„ Letsepültek minden bétzületes Legényt,
„ Lajhának, kappannak tsúfolták a' szegényt.

- „ Ihogtak-vihogtak , nyakunkra tódúltak ;
 „ Megkövetem — még a' nadrághoz is nyúltak,
 „ Nézze tsak a' Tens Úr, millyen ez a' mente,
 „ Nánika a' Stertz el ni hogy öszekente.
 „ Tens Úr! egy tzulától én ezt fel nem veszem,
 „ A' Sátisfektziót az Úrért megteszem.
 „ Megöszültem az Úr' Ura Attya mellett,
 „ De még lenki rajtam ilyen tsúfot nem tett.
 „ Egésszen bolondot tsináltak belölünk,
 „ A' mondért , süveget elkapkodták tölünk,
 „ Azt mond'ták , hogy jobban illik ő kemeknek,
 „ Tsak szoknya kell nekünk bodzfa legényeknek.
 „ Még a' vitézkötést feltették búbjokra ;
 „ Oh, hogy a' jégeső verne kobaljokra! — —
 „ Fridrik szakáts éppen az ágyon szunnyadott,
 „ Hogy hatod-magával Mantzi rátámadott,
 „ Leöntötték szegényt; az még is szerentse,
 „ Hogy veres nadrágát nem érte a' lentse!
 „ De bezzeg mikor a' fejére tapinta,
 „ Már a' haján folyt le a' híg palatsinta.
 „ Felugrik haraggal, szidja sok a tt ával
 „ 'S bémázolja képét egy tál kotsonnyával.
 „ Tens Úr! azon semmi épséget nem hagyott:
 „ Didergett a' tzula, majd hogy meg nem fagyott.

- „ Úgy kellett! magam is nagyon bosszankodtam;
 „ Mégis a' katzajtól meg nem tartózkodtam,
 „ Mikor kotsisunkat négyen körbe vették.
 „ Futni akart Jantsi, de nem ereztették:
 „ A' félsarkantyúja akadt a' szoknyába,
 „ 'S Kaláriveral edgyütt zuhé a' tsávába.
 „ Etse Ur' hajdúja éppen ott pipázott,
 „ Mellé suhan két Fraj, 's mikor nem vgyázott,
 „ Szájából az égő pipát kitekerték,
 „ 'S Uram! még a' Pámpám' farka alá verték!
 „ Ne hadja ked magát, Pajtás! felkiáltok,
 „ Ti is az emberből tsúfot mért tsínáltok?
 „ E' szómra edgyikhez a' kostököt tsapja;
 „ A' másikat pedig futtába megkapja,
 „ 'S úgy szúrja farába a' nyúl-ispékelöt,
 „ Hogy most is keresik a' nyúl isapékelöt. —
 „ Mig F e r k ó egy lézán hortyog, 's nyújtja bőrét
 „ A' tzafjához kötnek egy nagy kantsó lörét:
 „ Pakolj Ferkó! kiált a' dévaj nemzetség:
 „ Talpra ugrik Ferkó; 's bezzeg volt nevetség!
 „ Egy külföldi tarka ánginba öltözött
 „ Frantzia Pázsi vólt itt a' többek között,
 „ E' tett nagy zavarást itt a' Fejér-néppel,
 „ Új módit kapatott, főképpen a' széppel.

- „ Ritka olly' szoba-lyány, Frizérozó 's Dajka,
 „ Hogy ne jutott volna néki Kalamajka.
 „ Tán nem is maradtak itt már olyan Frajok,
 „ Kiknek e' Pázsival ne lett volna bajok.
 „ Tens Uram! nem tudom ki tart ilyen Pázsit,
 „ Nem szeretem benne azt a' nagy kurázsit.
 „ Ragadós a' módi, kivált ha Frantzia,
 „ Pedig a' Magyarnak árt az ő módija.
 „ Most ugyan még kin jár a' tseléd-szobában:
 „ De hát ha kedvre kap benn is a' Szálában? ” —
 „ Jól van Gergő! jól van: de a' tűz hogy esett? ” —
 „ Elmondom méltafsék várni egy keveset.
 „ Már semmi tsendesség nem vólt a' szobában,
 „ Altt a' patália kintt is a' konyhában,
 „ Már a' legénység is néki dühödtt mordúlt,
 „ Egy szóval a' Kastély fenékkal felfordúlt,
 „ Azt mondják, — de arról aláson követem,
 „ Nem vóltam ott, reá meg nem esküdhetem —
 „ Lízi a' tűzhelyre feküdni akara,
 „ De mellé egy legény fok parázst kapara.
 „ Nem tudom, nem láttam; elég az hozzája,
 „ Azt mondják, kiégett a' Lízi' szoknyája.
 „ Sikóltott, szoknyáját rázta a' dévaj szű,
 „ Egymást érte, szintúgy hullott rólla a' tűz.

- „ Rá esett egy parázs a' Pámpám' hátára,
 „ Kifutott ordítva, 's rá ment a' szénára.
 „ Meggyúladt a' széna! — Latzi szerentsére
 „ Ott feküdt, és álom nem jött a' szemére:
 „ Látja hogy mellette a' tűz lángot vetett:
 „ Valami baja vólt, mindjárt nem kelhetett.
 „ Kitsapott már a' láng: lármát kiáltottunk:
 „ De ő elóltotta, míg vizért futottunk.
 „ Megszűnt a' tűz, mire mi elértünk oda:
 „ Kijött Latzi, és még — Náni vagy kitsoda.”

E' szókra az Urak 's Dámák katzagának.
 Némellyek Gergővel így is tréfálának:

- „ Bizony, Gergő! a' tűz már nagyon láttatott,
 „ Még is, a' jó Latzi, jó hogy nem alhatott,
 „ 'S ekképpen a' tüzet hamar mególthatta;
 „ De tudod e, Gergő! Latzit mi bánthatta?” —

E' tréfára Gergő így felelt valódi

Ortzával; „ az ollyast vizsgálni nem módi!

- „ Az illy' kérdést tartom igen helytelennek
 „ Elég hogy elaludt a' tűz, hál' Istennek!
 „ Hát a' Tens Urak is, és Tens Asszonyságok,
 „ Mikor utóléri az álmatlanságok;
 „ Millyen mulatságot találnak magoknak:

„'S szabad é azt oltán vizsgálni másoknak?
 „Az illy' kérdést tartom igen helytelenek:
 „Elég, hogy elaludt a' tűz: hál' Istennek!” —
 Mindnyájan katzagtak e' feleletére;
 Hihető, jól reá talált a' bibére.
 Egymás közt fok furtsa tréfára fakadtak:
 'S az öreg szolgának egy pohár bort adtak.

Szinte helyre állott volna a' tsendesség,
 'S meglett volna köztök a' kívántt békeféség;
 A' Dámák szüntetni kezdték haragjokat,
 Nem bántván Carnevált 's a' Gavallérokat:
 De — — éj igazán hogy, a' háborúságba,
 Melly Trójától fógva esett a' világba',
 'Tsak belé kell jönni mindég a' Dámának! —
 Most is a' lett oka az új galibának.
 Egy Nimfa, kit Virgil, 's utánna mindenek
 Ollyan irtóztató formában festenek,
 Holott, ha bár néha rémülést hoz is ránk,
 De fokszor angyali ortzával jön hozzánk;
 Egy Nimfa, kit Kozma zengő trombitával,
 Repülő szárnyakkal, és felfútt pofával
 Festet Rozsólisos szalmás-üvegére,
 Egy FAMÁ-VOLATOT tévén tzímerére;

Egy

Egy Nimfa, ki Virgil' paraszt idejébe'
 Maga hordta, a' hírt a' világ' fülébe,
 De most nála bérért szolgálnak mint Úrnál,
 A' Novella, Zeitung, Gazetta, és Jour-
 nál.

Egy Nimfa — de ki ne esmerné Mifs Fámát?
 Újabb zendülésbe hozott minden Dámát,
 Mivel elhírlelé a' Bálban egyfzerre,
 (Hihető hogy Éris vette őtet erre.)
 Elhírlelé, mondom, hogy hallván mindenek
 Carnevál' itt-létét, rá felzendültenek,
 Hogy nints olyan ember, ki rá nem neheztel,
 Mivel ilyen kurta Fársáanggal eresztel,
 A' melyben így felsült mindennek a' kényje,
 Kinek a' szíve fáj, kinek az erfzénnye.
 Ihon a' Tislér czéh hijába fárada,
 Mivel a' fok böltsö mind nyakán marada;
 Alig van kenyere 's fütöje szegénynek,
 Pedig hetibért is fizet a' legénynek,
 Sok szegény Varrónék jó bizodalomra
 Megvarrtak húsz-harmintz főkötöt potomra;
 Ötöt ha eladtak hat-hét forintjával —
 'S még most is adósok a' Tintuk' árrával.
 Majd minden Kalmárok Bankrótokká lettek,

A' kik sok jegyruhát előre megvettek.
 Így jár a' Szüts, Szabó, 's minden mesterember,
 Kiket jó haszonnal bízott December.
 Kiváltt a' Czigányok, a' szegény Czigányok
 Fájlalják, hogy itthonn veszteztek a' leányok,
 Minthogy rá nem szokván kaszára, kapára,
 Támaszkodnak tsupán a' más lagzijára.
 Hát az a' sok lezsák eszemiszom Pajtás,
 Kiknek tsak a' tántz kell, és a' kantsó-hajtás,
 Kik ha tivornyázó házat nem találnak,
 Életnek sem tartják: ugyan mit tsinálnak?
 Hol él most sok szegény Svalér e' nagy télben?
 A' ki bablevest is alig kaphat délben;
 Mert sem Uram Ötsém nem tarthat most sok Bált,
 Sem Asszony húgomhoz Leánykérő nem szállt,
 Pedig tsak olly helyen néha jól lakhatott,
 'S a' két lovatska is abrakot kaphatott.
 Söt még a' Papság is haragszik reája,
 Mivelhogy az idén kevés a' stólája.

Ezt hirtelvéen Fáma, 's több ilyen formákat,
 Ismét zürzavarba hozta a' Dámákat.
 Dorottya gondolván hogy majd mellé állnak
 Ezek is, és feltett tzeljában szolgálnak:
 Nyúgovó vitézit ismét felzendíté,

'S holnapra egy újabb tsatához készíté,
 Orsolyát, Rebekát, 's a' több vezéreket
 Felepszelte, miként rendeljék népeket,
 'S majd mikor az Ifjú Urak lefekszenek,
 Vélek 's Carnevállal mitévők légyenek. —
 Mert már a' hajnali kakas-szó is hallott,
 Szökült már a' hideg fetétség, 's pitymallott.
 Megfordult a' Göntzöl' szekere' tengelye,
 'S a' késő álomnak eljött az ideje;
 A' lankadt Gavallér rikátsolt a' torkán,
 Pislogott a' Dáma, mint a' vén boszorkán.

De — midőn már éppen fekünni készültek,
 Egy új tüneményen mindnyájan elhültek.
 A' mint a' harmatos rózsákba öltözött
 Hajnal már feltetfzett a' tsillagok között;
 'S erőt vévén a' már szendergő éjtzakán,
 Bésütött a' Szála' keletső ablakán:
 A' gyertyák' nyomorúltt fényje halványodott,
 Tükör, fal és edény öfzverózsásodott.
 A' gyönyörű Fofzfor' ezüst világával
 Játszott a' bíborba borúltt Ég' aljával,
 'S a' hó' fejer egén' elszórá azokat
 A' ragyogó kiseded hajnaltsillagokat.
 Úgy tetfzett, hogy mintha lafsú zengzetek is

Jöttek volna onnan, — 's valóba jöttek is;
 Mert egy két pertz múlva mindjárt a' mennyei
 Karoknak hallattak édes Concertjei,
 Mellyre az érzékeny szívek megolvadtak,
 Repestek a' velök, vagy elandalodtak.
 Örült minden Lélek, 's örömét mutatta,
 Örült 's örömének okát nem tudhatta.
 Már a' földi fénynél pompásabb világgal
 Borúlt el a' Szála, 's díszlett méltósággal,
 Már a' fél-felébredtt szellők által hozott
 Gángesi kellemes szagtól illatozott:
 Midön egy tündöklő felhő béhempereg,
 Gombolyagjain ül a' szerelem-fereg.
 Maga a' nyájason mosolygó Citére
 Ülven diadalmi aranszekerére,
 A' hajnali pompás felhőből kiderül,
 'S elötte minden fény fetétségbe merül.
 Téjzín tzombján játszik nyilazó kis fija,
 Kinek szemén tűz van, száján ambrózia.
 A' felhőnek mintegy mennyei pázsitnak
 Hajlásin friss rózsák és Játzintok nyitnak,
 Mellyek Citerének egy mosolygására
 Teremnek a' hattyúk lábának nyomára,
 'S rajtok a' tetfzetes Grátziák tántzolnak,
 Midön ezer apró szerelmek lantolnak.

Édes ígészésnek, másnak nevezzem é
 Azt, melly közönséges, és mind a' két nemé,
 Mikor ök Citére' eljöttét érzik?
 Sokan ezt hatodik érzésnek nevezik.
 Elég, hogy mind az öt érzés részt vesz ebben,
 Részt, és femmiben sem vesz érzékenyebben.

Ezt érzé minden szív most is, míg végtére
 Így szóllt az életet lehellő Citére:

- „ Halandó szép Nimfák! élő Templomaim,
- „ Kikben temjéneznék hív indulataim,
- „ Ti kiknek szemében élet és kedv játszik,
- „ Ortzátokon faját képvonásom látszik,
- „ Ti kik letsaljátok Mennyből a' vígságot,
- „ Hogy Paradítsommá tégye e' világot,
- „ Halandó Nimfáim! lejttem hozzátok,
- „ Hogy végezésemnek törvényét halljátok. —
- „ Az az Istenaffzony, Citére, én vagyok,
- „ A' kinek áldoznak szegények és nagyok,
- „ Ki előtt a' Király kihág trónusából,
- „ Bülszke felségéből 's bíbor ruhájából;
- „ Kit jóltévőjének szöllongat szívében
- „ A' hideg vérü Bölts Kedvelse' ölében,
- „ Ki jó órát téfszek néha a' vénnek is,
- „ 'S a' mindennek szükét látó szegénynek is,

- „ Ki áldott békóban tartom a' szíveket,
 „ 'S kedves áldozatra szorítom ezeket.
 „ Még a' Hijéna is, bár szeme szikrádzik,
 „ Foga vérbe fered, nekem megjuhádzik.
 „ Elöttem a' Lajhár friss játékot téfzen,
 „ 'S e' leglomhább állat, vídám's virgontz léfzen.
 „ Béborítom a' nagy Balénát lángokba,
 „ 'S párt keres a' fagyos Grönlandi habokba'.
 „ Béönthetem tüzem egy férgetskébe is,
 „ Bár kitsiny a' szíve, 's hideg a' vére is.
 „ Söt bogaratska nőz másik bogaratskán,
 „ Sok millió nemzik fiat egy fogstskán.
 „ Egy szóval, nints állat, mellyben tűz nem érzik,
 „ Söt ezt a' nem-mozgó plánták is mind érzik.
 „ A' pompás Pálmának, a' filány Penésznek
 „ Fajtáji mind az én híremmel tenyésznek.
 „ Én hozom az ifjú rózsát bíbor színbe,
 „ És a' liliomot tiszta muselinbe;
 „ Hogy így lakadalmi öltözetben szépen
 „ Fogadják el Zefir' tsókját mátkaképen.
 „ Én általam élnek 's magzanak mindenek,
 „ Nálam nélkül minden dologok kietlenek.
 „ Citére vagyok én; ti is mind esmértek;
 „ Bár szájjal titkoltok, de szívvel dítsértek, ...

„ Most

„ Most pedig közzétek jöttem olyan véggel,
 „ Hogy felváltsam a' múltt lármát békeféséggel;
 „ Hogy kívántt örömöt hozzak le azoknak,
 „ Kik nyomorúságot képzelnek magoknak;
 „ És hogy a' fok bút, bajt, panaszt eltérítsem,
 „ 'S köztetek hatalmam' 's nevem' ditsőítsem,
 „ Mivel tehát főként azon aggódtatok,
 „ 'S haddal Carneválra azért támadtatok,
 „ Hogy kurta a' Fársáng ebb' az esztendőbe;
 „ Hosszabbra szabatom azt is a' jövőbe.
 „ Előre titeket afsecurállak is,
 „ Hogy nagyobb divatja lessz a' lagzinak is;
 „ Megvölegényellik árva nyofzolyátok,
 „ 'S leányságtok után vígság jön reátok.
 „ És azok az ifjak, kik most tsekély tüzzel
 „ Láttatnak traktálni akármellyik Szüzzel,
 „ Jövő idén, mintha nem is ők vólnának,
 „ Úgy neki dühödnek ők is a' Dámának.
 „ Mert fijamnak, kit most hintóm' oldalánál
 „ Nyilat köszörülni láttok a' fáklyánál,
 „ Fijamnak meghagyom, hogy minekutánna
 „ Letett már a' nyílról mind Márs mind Diánna,
 „ 'S Frater Schwartztól fogva ezek az
 Istenek

„ Kézív helyett puskát, flintát szerzettenek:
 „ Hányja el nyilait, tegzét, számszeriját,
 „ Tanúlja meg ő is az Artillériát;
 „ Rakja körül övét apró mordályokkal,
 „ 'S löjje az Ifjoknak szíveit azokkal;
 „ Söt a' kiknek nagyon kemény a' zúzzájok;
 „ Baka-mangaléttal lövöldözzön rájok;
 „ Vágott golyóbissal, Tirolisi Stuttzal
 „ Szálljon szembe holmi makatsabb kuruttzal.
 „ Annyi lesz a' sebhedtt minden palotában,
 „ Mint az Invalidus katonák' házában.
 „ De még is ha látom, hogy a' lövöldözött
 „ Szívek sem keresnek írt a' Dámák között,
 „ Vagy pedig sebjeiket titkon gyógyíttatják,
 „ És a' Leánykérést mind tsak elmúlatják:
 „ Béhozom szokásba (fok már tsinálja is,)
 „ Hogy legényt megkérni merjen a' Dáma is.
 „ És ha a' legénység még is durva lenne,
 „ 'S a' kérő leányhoz hozzája nem menne:
 „ Lehozom az égből Júnó' virágjának
 „ Magvait, 's kiofztom minden leánykának;
 „ Tudom hogy lábra kap a' Dáma-világban,
 „ Jobban, mint a' Krumpli már Magyarorszáiban
 „ Addig is, mivelhogy a' leányéletnek

„ Leg-

- „ Legnagyobb únalmat a' párták tétetnek:
 „ Kimennek szokásból lafsanként azok is,
 „ Sőt Lyányfövel járnak még az Affzonyok is.
 „ Itt van egy fő Nimfám, ki a' nagy-világban
 „ A' mai Dámák közt lábra keltt hívságban,
 „ Mindenhatóságát olly nagyra terjeszti,
 „ Hogy a' fél világnak könnyen eszét veszti.
 „ Ő az, ki a' régi-nemzeti ruhákat
 „ Paraszttá, és kortsá tézsi a' Dámákat.
 „ Ő az, ki azokat rakja több formába
 „ Mint a' mi van Ovid' Metamorfózzába;
 „ Úgy hogy a' Dámákról megtudnád magát is
 „ Tanúlni a' LINNÉ' Históriáját is.
 „ Allj meg bár, ne tovább egy fertály-óránál,
 „ Bétsben a' Szent István' öreg Templománál:
 „ Látsz ott' Buffán-Medvét, tüskés Sündisznókat,
 „ Mesterséges hangon tsivogó Rigókat,
 „ Vannak Nyaktekertsek, puffadtt Pellikánok,
 „ Barázdabillegők, Sleppfarkú Fátzánok,
 „ Van ott ölni-tanúltt Bazsiliskus' izeme,
 „ 'S kiváltt a' lepkének mindenféle neme:
 „ Mind ezek a' módi Nimfa' teremtvényi,
 „ 'S a' kipallérozott hívság' leleményi.
 „ Ő a' találója Auszúgnak, Contónak,

- „ Ő oka számtalan Confiscatiónak.
 „ Ő teremt a' földön galánt szegényeket,
 „ Donna olimpiát, Báró von Nichtse-
 ket.
 „ Ő az, ki elkezdvén fokszor csak egy kényen
 „ Henyélő Stutzeren — egy Borbély legényen;
 „ Mindjárt fok Grófotskák modernjéhez
 állnak,
 „ Sőt a' Deákok is abban koledálnak.
 „ Ő tette Párist is e' szép bolondságon
 „ Királynévá hajdan szinte félvilágon.
 „ E' nagy Nimfa által a' Dáma felkapja,
 „ Hogy csak patyolatja légyen, vagy kalapja,
 „ Hogy az Asszonyok is Lyány fővel járjanak,
 „ 'S még a' falukon is erre rá szokjanak. —
 „ Légyetek hát jövő fársángig békével,
 „ 'S elégedjete meg Vénus' végzésével.”

Ezt mondván nyájason mosolyga feléjek,
 'S éltető örömet lehelle beléjek.
 A' Grátziák pedig óldott övezettel
 Reájok pillantván édes tekintettel,
 A' kellemességnek 's élvény Ifjúságnak
 Hajnalló felhőjén a' hintóhoz hágnak,
 S annak zsámolyánál így szólla Thália,

Thália a' köztök legdelibb Grátzia:
 „ Szépek! ajándékot tőlünk is végyetek,
 „ Hogy e' jeles Napról megemlékezzetek.
 „ Termetetek deli, ortzátok kellemes,
 „ Szívetek érzékeny, és elmétek nemes,
 „ Szemetek tűz légyen, rózsa ajakotok,
 „ Hulló-hó kebletek, muskotály tsókotok;
 „ Vén, komor, formátlan ne légyen köztetek:
 „ Egy szóval mi hozzánk hasonlók légyetek.”

E' szókra a' felhő őket bétérité,
 Tetzetes ifjakká tevé, 's megszépité.
 Ezért olly gyönyörük a' Somogy' Dámáji,
 Mert ők a' Grátziák' igaz Copiáji.

DOROTTYA leveté a' vénség' szőnyegét,
 Mint a' kígyó szokta téli lebernyegét.
 Bételének gyenge hússal agg rántzai,
 Kinövének mind a' harmintzkét fogai,
 Felderült ajakán friss rózsák nyitának,
 Szemein idegen lángok lobbanának,
 Ősz haja tündöklő bársonnyá barnúla;
 Szíve benn repesett, teste megújjúla.
 Egy szóval belölle — tsudáltam magam is —
 Delibb Dáma válék mint sem Szemiramis.

Kerekdedfara is úgy domboroda ki,
 Mintha birsalmából harapták volna ki.

De már a' lángok is éppen látzatának,
 Mellyeket az égi lovak fúvallának;
 Szikrázott a' Napnak rúdja a' föld felett,
 Tüzbe lángba borúlt az egész Napkelet.
 Eltűnván a' halvány Hajnaltsillag szinte:
 Népének Citére elkészülöt inte;
 Fel is kerekedvén hattyú hintájába,
 Fénybe hagyott mindent és ámbróziába. —
 De AMOR a' szép fény' 's illat' közepéből
 Kiválasztván egy pár nyilat a' tegzéből,
 Rátészi keményen felhúzott íjjára —
 'S ellövi Oporra 's a' szép Dorottyára.
 Dorottya Oporral mindjárt kezét tsapott:
 Levágatta tulkát, 's hívatta a' Papot.

V É G E

JEGYZÉSEK

A

DOROTTYÁRA.

1800
A
BORO

JEGYZÉSEK A DOROTTYÁRA.

I. K Ö N Y V.

- 3 old. CARNEVAL (*Carnaval, Carnoval*) olasz szó; téfzi azokat a' nagy fársáangi maskarás bálokat s' mülatságokat, a' mellyeket az Olaszországi nagy városbann, kivált Velenzében, szoktak tartani. Tefz átallyában tsak Fársángot is. — Itt Személynek vétetődik.
- 3 old. HÁT FÉRHEZ ILLY HARAG 's a' t. Virgilnál: *Tantaene animis coelestibus irae?*
- 4 old. A' FRIZÉROZÓ VASAT, mint sok olvasó nálam is jobbann tudja, elébb holmi hánytt vetett papiroson próbálják meg, hogy nem éget é nagyon? Ez is elég szerentséje sok szégyen Verfes könyvnek. —
- old. A' T. LENGYEL familia Tótiról, TÓTI pedig az említett familiáról nevezi magát, Somogy Vármegyében.
- 4 old. Ez a' NAGY BAJOM Somogynak közepén esik, sok Urak lakják, kivált lakták ez, előtt. Az odavaló víg társaságokról láfs egy tréfás megjegyzést KORAEINSZKY *Lexicon von Ungarn Art: NAGY-BAJOM.*
- 5 old. Kapos MÉRŐ, ahonnan nevezi magát

- a' T. Mérey familia, fekszik Kaposvárhoz fél órányira.
- 7 old. MONGOLFIER nevű Frantzia találta fel Parisban, 1783. a' levegőégbeli hajót, melylyen azolta *Blanchard* Úr, kiről az alábbi versekben szó lesz, sok ízben produkált, nevezetesen Bétsben is. — Olyashatni erről a' híres Makhináról a' T. FABIAN Úr', köznép' számára kiadott, *magyar Physicájában* (Veszprém. 1803. n. 8.) a' 75-77 lapp.
- 7 old. Ez a' TROMPÖZ, frantziáúl *Trompeuse*, magy. *Csali ruha*, olyan patyolat-domb, a' mellyet Kebeleikre az olyan Dámák tesznek, a' kiknek nints ott mit mutatni. Azt tartom, helyesen! — De, idővel, a' módiból, olyan fiatal és ép Grátziák is felrakták, a' kiknek van mit mutatni: már ez nem szinte olly helyesen!
- 7 old. PÉTERVÁRA, *Petersburg, Petropolis*, az Orosz Tsászár lakvárosa, ahol pompás szánkázások tartatnak. Péterváradját hibásan hívják sokan Pétervárának. Ennek igaz neve *Pétervárad, Péterwardein, Petrováradinum*.

- 8 old. ÖT Szolgabírói JÁRASAI Somogy Vármegyének ezek: *Kapost, Martzali, Igal, Szigeti és Babótsai.*
- 9 old. ASSEMBLÉ, átallyában gyűlés, gyűlekezet; különösen, múlató tárfaság a' nagy városokban 's udvarokban.
- 11 old. PHOSPHORUS, magyarul Hajnaltsil-
lag. Ez ama' szép Vénus planéta, melly mi-
kor estve jár fel, Hesperusnak, Esthajnal-
tsillagnak mondatik.
- 12 old. CIPRIS nevet is vífel Vénus a' Cip-
rus' szigetéről.
- 12 old. SZENGELLÉRI BORS. — Azzal tart-
ja az egygyű Nép, hogy a' vén banyák
éjtszakánként megnyergelvén az embereket,
a' Szent Gellért' hegyére járnak rajtok bors-
ért.
- 12 old. LÚDGÉGE névvel nevezik a' Duna'
két mellyékén a' *téftának* azt a' nemét, a'
mellyet a' Tifza körül *tsigának* hívnak. Ezt
orsó' hegyével kanyarítják meg egy kivöl-
gyeltt vagy kibarázdoltt defzkátskán, falu-
helyett pedig a' szövő bordán.
- 14 old. GILVA, gomba' neme, melly rotha-

dásnak iudúltt gyertyán- bikk- és szil-törzsökön pesdül ki.

16 old. A' TOPONARI ZSIDÓK nevezetes Muzsikusok *Toponár* nevű mezővárosában, Somogy Vármegyének, melly a' Tek. Feste-tits familiának uradalma, 's Kaposvártól nem messze esik.

17 old. VITZ, német szó, jelent elméséget, hirtelen találó észet, 's azt is, a' mit a' fran-tziáknál a' BON-MOT tészen, t. i. elmés mon-dást, vagy erre ejtett találmányos feleletet. MATYÁS KIRALYT úgy adják elő, mind a' históriák, mind a' regék, hogy a' *bonmók-nak* barátja volt, 's maga is szerentsés volt azokban: de az illyen *bonmós* lelket minden valóságos *Nagy-emberekben* feltaláljuk az e-gész Világ' históriáján keresztül.

17 old. LIBER ATYANK. azaz: Bakhus. COMUS gedig a' Vendégségnek hajdani iftene.

18 old. KUPA HERTZEG nagy és nevezetes Fejedelem volt a' Somogyságon, Szent Ist-ván Király' idejében.

18 old. ZAKANY, nevezetes helység Somogy Vármegyében, nem messze a' Drávától; tar-

tozik a' Mélt. Gróf Szécsényi familia' Uradalmához. *Borai* híresek és kelendők.

19 old. CALEPINUS *Ambrus*, Augustinianus barát vólt a' XVd. Században, egy nagy Deák Dictionariumot írt, mellyhez idővel 9-10 nyelven való magyarázatokat adtak, 's a' felsőbb időkben híres munka volt a' tudósoknál. Most is hasznavehető. Van némelly kiadásában Magyar nyelv is mellette. — Született ez az ember *Calepioban*, Bergamo városa mellett, és a' nevét hazájáról vette.

19 old. ETUIS, frantzia szó, átallyában minden tokot tesz, a' miben sok darab holmi tartatik; különölsen pedig, és itt, jelenti azt a' kis tzifra tokot a' Damáknál, a' mellyben apró kés, tükör, puggiláris, szagos üveg, éc. vagyon.

21 old. *Stanislaus* DUBRANOWSZKY Mátémátikus és Kalandárjom-tsináló volt a' XVIII Században,

21 old. RIDEG annyit tesz, mint egyedül való, magános; p. o. rideg fa, rideg marha, rideg legény, 's a' t.

22 old. AVER, azaz lábán maradt száraz gyepfü.

22 old. AUSZPRUG, vagy *Ausbruch* néven ejti és illza a' Német a' Magyarok' Asszúszöllőborát.

II K Ö N Y V.

- 28 old. Az ETESIAK Kanikula' idején lenge-
dező szelek.
- 28 old. A' GARABONTZAS DEAK felől az a'
mese van Népünknel, hogy sárkányon jár, és
a' forgószelet ő támasztja, kivált ha, ahol
rongyos köpenyegjében kéreget, tejet és ká-
sát nem adnak néki.
- 29 old. SPRINGER , német szó , magyarúl
ugrás, egyik tizt a' Sakk játékbán. A' köz-
ségnel a' neve *kutya*: nem jobb és tsínosabb
neve volna é *Lovas* vagy *Hufzár* , minthogy
frantziáúl is *Chevalier* ?
- 30 old. MIKOR FŐISPANYUNK BEÜLVÉN
SZÉKÉBE, A' LEGELSŐ TAN-
TZOT MAGYARON KEZDETTE,
A' mire itt tzélozás van , valósággal megefett
a' N. Mélt. Gróf Szécsényi Ferentz Ő Exc.já-
nak Főispányi Béiktatásakor , 4 Jul. 1798.
- 31 old. Az igaz MAGYAR TANTZ, a' lafsú
Verbunkos, a' mit b. eml. Eleink, kik a' Nemze-
ti dolgokat kortosodó unokáinál jobban ked-
velték, szebb és méltóbb kifejezéssel *Nemeses*
Tántznak neveztek. A' mi hiú, szapora és ren-
detlen tántzunk, mellyben affzonyfzemélyek is

ugrándoznak, ölekeznek, keringenek, 's kiki magáért és párjáért tántzol, egész formájával megmutatja, hogy tót eredetű, az Azsiai gravitással és méltósággal átallyában ellenkezik; ezt én a' nép után nevezem *Kufertzes Tántznak*. — Illyen megkülönböztetéssel, reménylem, megesméri az Olvasók a' Magyar tántz felől tett ítéletemnek igaz voltát. Az ilyen Tántzról tették a' Külföldiek is azt a' fok jeles megjegyzést. Mikor a' Frantzia háború idején fok Anglus nagyemberek lakának vala Bétsben, egy Anglus az ott lévő Magyarok tántzában 300 figurát számlált meg. Ezt produkálni 's hideg vérrel felszámlálni — csak Anglustól és Magyarától telik. Jusson eszedbe, édes Magyarom! a' halhatatlan KAUNITZ-nak ama mondása, hogy nemzeti Karaktere csak az Anglusnak és a' Magyaroknak van: 's érezvén jobban-jobban nemzeti méltóságodat. — betsüld meg még az aprókban is magadat!

32 old. PASZIT, vagy Paszita, túl a' Dunán a' Keresztelőkori Vendégség,

32 old. PANYAPOSZ néven esméri a' nép némely helyen a' pöfeteget. *Lycoperdon Bovista*, L.

33 old. KRIS, görög szó; ittenn az egyenetlenség' és Visszavonás' Istenasszonyát jelenti,

36 old. KRAFLI, magyarul fánk, és Olasz tészta

41 old. FLORENTINA; TÜNDEK ILONA. —

Ezek a' régi öregeknek 's a' mai községnek esméretes Románjaik, vagy Istóriáik; melyeket a' Szür-boltokban árúlnak a' tót Bibliopólák.

41 old. TÖKÉT VONNI. — Szokásban vagyonsok helyeken, hogy mikor a' Fársáng elmúlik, a' meg nem házasodott Ifjakkal, és férjhez nem meatt Leányokkal, valamelly darab fát vagy tökét neveltségnek okáért megemeltetnek, vagy egy helyről más helyre vitetnek A' tsinosabbak az ollyan Személynek Zsebjebe egy kis forgátsot, szilánkot vagy zsendelyt tesznek, söt affélét levelekbe 's tzedulákba is zárnak. Illyenkor a' tsinál legtöbb nevelséget, hogy a' furisa emberek miképpen fortélyoskodnak, hogy vígyáznak magokra 's hogy szedődnek rá, 's a' t.

42 old. AUGSPURGILANTZOK. — Ollyan finom apró lantzotskát tsinálnak az Augspurgi Mesteremberek, hogy azzal a' balha' lábát is megköthetni, 's ha a' balha ugrik, utánna rán-

dúl. — Az árra egy lántzotskának tsak 15 kr.
 42 old. HÁROMKÉPŰ HEKATÉ. — A' régi
 mesék szerént azonegy istenasszony az égen
Luna, vagy a' Hóld, a' földön *Diánna* vagy
 a' Vadászatnak istenasszonya, a' pokolban vagy
 a' holtak' alsó világában *Proserpina*, a' kinek,
 mint minden odavaló isteneknek fekete mar-
 hákkal áldoztak, VIRGILIUS említi a'

*Tergeminam Hecaten, tria virginis ora
 Dianae*, és HORATIUS a' *Diva triformist*:
 mert három fejjel festették; közbül állott a'
leányfő, jobbról a' *lófő* balról zedig a' *kutyafő*,
 42 old. A' MENNYDÖRGÉST jó isteni jelnek
 tartották a' Rómaiak, ha BALFELÜL talált
 imádságokra, vagy áldozások' idején halla-
 tódni. Erre van itt a' tzelozás; valamint több
 régi pogány tzeremóniákra, kivált a' mellyek
 a' Rómaiaknál megvoltak: de mind azokat
 bajos volna illyen szük helyen eléggé meg-
 magyarázni az azokban járatlanoknak. —
Virgiliusnál, Aen. L. II. v. 693. az Anchi-
 ses' imádságára . . . *Intonuit laevum.*

III. K Ö N Y V.

- 51 old. A' HORTOBAGY' pufztáján, melly az úgy nevezett Hortobágy folyóvíznek, vagyis Tisza-szakadéknak környékén esik a' Debretzeni és Újvárosi földön, — 's közönségesen az alföldi Legelők körül, szokások holmi pajkosoknak, hogy *pipájokba süveg-vagy kalap-motskot* tesznek, mellynek füstjét ha megszéröl a' gulya megérzi, szerte széllyel szaladoz.
- 55 old. BASZLI némelly környékeken annyit tesz mint másutt *baszuta, liphetz, pipogya*, és, a' mi oda-alább előfordúl, KAKOMPIL-LI, 's a³ t.
- 55 old. PARTES! SCHLOSSBERG! fájdalom, hogy nagyon is esméretes nevek és helyek, a' mellyeken való lelki, testi és világi elromlások az Ifjaknak, nem tsak egy Satiristának érdemlené meg a' figyelmét, hanem ollyanoknak is, a' kik vagy könyveikkel vagy hatalmokkal hamarább fordíthatnak a' dolog³ névén! — Nem elég a' bünt megtiltani, hanem a' bűnnek eszközeit kellene eltörteni; vagy a' gyönyörüségeket a' Virtus' ketsegtető
 esz-

eszközeivé tenni. — A' legutálatosabb úgy nevezet *Kroutzertheaternél* mi közönségebb félszke és menedékhelye a' közönséges bűnöknek. Tegyük Virtus' oskolájává a' Theátrumot, 's érzékeny Ifjainkat bátran vezethetjük akkor belé; a' gyönyörúségek nemes érzést fognak benne, mint a' Róma' és Athéne' nevendékiben, felindítani!

57 old. NYÍLJ MEG MOST HELIKON! 's a' t.

— Mikor Virgilius a' háborúra felköltt Itáliai Vitézeket elő kezdené számlálni, így kiált fel egész enthusiasmuval, *Aen. Lib. VIII. v. 641-646.*

Pandite nunc Heliconae Deae, cantusque movete,
 Qui bello exciti Reges, quae quemque secutae
 Complerint campos acies, quibus Itale jam tum
 Floruerit terra alma viris, quibus arserit armis;
 Et meministis enim Divae, et memorare potestis:
 Ad nos vix tenuis famae perlabitur aura.

58 old. GENERAL EN CHEF a' legfövebb Vezére egy sok ezerből álló fegyveres Seregnek, a' kitől függnék osztán minden osztályos Generálisok.

58 old. GVERNANTNÉ, frantziául Gouvernan-

nante, a' nagy házaknál a' gyermekeket nevelő 's az azoknak gondját viselő Asszony személy.

58 old. AVANTGARDE, *előfereg*, előre indított, vagy az ütközet' elejére állított, kifsebb fereg.

59 old. DÍVAN, igen apró lábakon álló néme a' Kanapénak. Minthogy ezt a' Török szokásoknak követésére vették fel az Európaiak: azért neveztetett Dívánnak a' Törökország' fő Tanácsáról a' *Dívánról*, a' mellytől van ez a' szónk is: *dívánkozni*.

60 old. HARNADEL, 's a' t. — *Nadel* német szó, magyarul tűt tészén. — Egyfzer egy német technologicus Könyvben a' Tűnek 22 német olvastam meg; pedig sem a' hájvarró, sem a' bornyomózsákvarró, sem még inkább a' botskorfűző tű nem vala meg benne.

60 old. FRINGIA. — Ezt a' szót a' kardvasakra szokták felütni annak jóságának jelésül és bizonyságául.

63 old. *Spanyol* SOROMPÓNak nevezik a' Hadi mesterségben, azokat a' hegyes vasazott karókból készített, és forgatható palánkokat,

mel-

mellyeket a' Gyalogság' elibe szoktak hány-
ni, hogy a' lovas nép el ne gázolhassa azt.
Németől *Spanische Reiter*.

64 old. MINÖRÖK a' tábornál azok, a' kik
minát ásnak, vagyis a' kik a' puskaport föld-
lyukakba rejtven, azzal az ellenséget, vagy
annak valamely épületjét felvettetik.

65 old. CERUSSÁ, tefz fejer festéket, fejer
kendőzöt; MINION pedig egy neme a' piros
festéknek- A' jóféle ortzafestő piros színnek
a' neve Carmin.

67 old. TOALET, *Toilette*, tefzen frantziáúl
asztalkát, különösen pedig asztonyi ékesge-
tésre készültt kis fiókos asztalt: CURTIZAN,
Courtisan, udvari ember, hízelkedő, Dá-
mát körül hívalkodó: COQUETTE, tefze-
ni kívánó, színes mézes mázos beszédű, sze-
relemhez értő Dáma: 's a' t.

IV. K Ö N V Y.

73 old. CARRÉ , tesz itten különösen négy fzegeletre álló 's egy bizonyos helyet békerítő katona-tsoportot.

75 old. SCHREIBKALENDERNEK, vagy Iró-Kalandárjomnak hívják a' Németek'a' negyed rétű árkusra nyomtatott Kalandárjomat.

76 old. EDDIG MINDEN NAGYOK ÜRESSEN BOTSATAK. — Ha mások ezt mondják, nem jól mondják: mert p. o. *N. Mélt. Gr. SZÉCSÉNYI FERENTZ Ö Exc. ja* egy Presentben is 100 Rf. a' *GRÓFNÉ Ö Exc. ja* egy Ódámért külön 50 Rf. *Mélt. Gróf FESTETITS GYÖRGY Ö N. ga*, a' hadi Oskoláról írott Ódámért 100 Rf. más ízben 25 Rf. ismét 30 Rf. ismét 40 Rf. *Mélt. Grof. ERDÖDY ZSIGMONDNÉ Ö N. ga* 5 vagy 6 for versemét 12 aranyat, *T. N. FRATER ISTVAN Úr* 50 Rf. ádtak, hogy most másokat ne említsek. Meltatlan panasz az, hogy Nemzetünkben Mezenások nintsenek; vagynak igen is, tsak a' Iróink vagy importunusok ne légyenek, vagy fordidusok. —

Principibus placuisse Vlrís, non ultima laus est.

HORAT.

76 old. LENCSEN, egy pufzta Somogyban Nagy-Bajom mellett.

77 old. A' BUFFAN, magyarul Far-dagály, talám a' Módinak minden bolondsági között legképtelenebb bolondság vala! Ez már ki-
ment a' Szokásból; de a' MOPSZOK, vagy a' Lámáknak ölbeli kis Kutyáik, mégis a' Gráziák' szolgálatjában vagnak.

77 old. CASTRUM DOLORIS nevet visel a' Nagy emberek' halálára felállítatni szokott Gyász-*alkotmány*, mellyben a' megholtnak érdemei szoktak példázatokban előadódni.

77 old. PÁZSI, frantziáúl Page, olyan nemes gyerköt, a' kit a' Nagyobb Udvaroknál nevelnek

82 old. PAMPAM nevű Pudlija volt Somogyban egy Uraságnak, kinek Házánál esméretségen voltam. Furtsa kutya volt!

*Es nobilium tu quoque PUDLIUM
se dicente. — — — HORAT.*

83 old. A' KALAMAJKA egy szörből való fényematéria, mellyet kivált régi Magyarjaink Mentebéllésnek viseltek.

85 o. EGY NIMFA, KI VIRGIL 's a' t.
LÁ: *Aen. Lib. IV. v. 174, sqq.*

85 old. Hogy a' Literatúrában még a' Rozsólifos Butellára is kell citálni. Vide sis:

Rosolio di Aqua d' oro, all' Insequa della Fenice in Bologna. MICHAEL KOZMA. FAMA VOLAT. — In Bologna: pedig Kozma Mihály, míg élt, Budai rozsólifos Görög vólt. —

86 old. A' *Novella*, *Zeitung*, *Gazetta* és *Journal* mind Olasz, Frantzia és Német nevei az Újságleveleknek.

37 old. SVALIR, vagy Svalje, frantziául Chevalier, gavallér, ritter, Nemes, vagy Nemeskedő.

88 old. KELETSŐ, vagy Napkeletső; keleti v. Napkeleti. Így ejtik ezt néhol Magyar Hazánkban, és ítéletem szerént nagyon helyesen. Valamint ezekből *túl*, *innen*, *vég*, *hátúl*, *elő* vagy *elő*, *utól*. *közép*, 's a' t. ezen szók jönnek, *túl*-*ső*, *innenső*, *végső*, *hátúlsó*, *első*, *utólsó*, *középső*, 's a' t. — úgy, nem tudom, mi okon lehetne kitsúfolni azon Helységeket, mellyeknél szokásban vagon az *északsó*, *napkeletső*, *délső*, *napnyúgotsó* terminatió? Kivált hogy a' *só* és *ső* suffixumok mindég helyet-jelentő szókhoz ragasztódnak.

88 old. FOSZFOR, görögül Phoshorus, deákül

- Lucifer, magyarul Hajnaltsillag. *Lásd az I. K.*
 89 old. CÍTÉRE, görögül Cythere, deákül Vénus,
 a' Szerelem' Istenasszonya, ki hattyúkon jár.
 91 old. A' HIJÉNA egy kegyetlen ragadozó ál-
 lat, mellyet soha tökéletesen meg nem szelídít-
 hetni. Irtóztva kell olvasni, a' miket erről az ál-
 latról írnak az utazók és természetvisgálók: a'
 ki Magyar olvasóim közzül a' Hiénáról keveset
 vagy éppen semmit sem tud, ne múlassa el meg-
 olvasni a' mit RAFF után felöle beszélt T.
 FABIÁN József Úr a' *Természeti Históriának*
 (Veszprém. 1799. n. 8.) 497 és 498 lapj.
 91 old. LAJHAR, Földi' és Fábían elnevezések
 után az a' minden állatok közt legtúnyább,
 leglafsúbb és legostobább négylábú állatotska,
 melly görögül *Bradypus*, deákül *Ignavus* vagy
Tardigradus, frantziául *Pareffeux*, németül
Faulthier, az amériakaiaknál pedig a' maga si-
 pitnya szavairól AI nevet visel. Minthogy en-
 nek természetét is járatlan Olvasóim Magyar
 könyvből is megtanúlhatják, útasítom őket az
 említett Históriájára FABIÁN Úrnak, a' 604-
 606 lapp. Vessék egybe ezzel a' FÖLDI' Jegyzé-
 sét is, mellyet a' *Természeti Históriának* (Po-

zsony. 1801. 8.) 55-dik lapj. tészen, Blumenbach után. Megnézhetni *Joh. Fr. BLUMENBACH'S Handbuch der Naturgeschichte. IVte Aufl. Götting. 1799. 8. Seit. 72.*

91 old. A' BALÉNA, legnagyobb neme a' Czethalaknak, söt legnagyobb állat a' mi földünk kerekségén; mert 10-15 öl van a' hosszúsága, 's átallyában van a' teste 100-annyi temérdek-ségű, mint a' mi Ökreinké. Terem az északi és déli Oceánuson; legjelesben pedig az északi Pólus felé hajló kietlen Grönlandiának környékén. — Ennek is egész formáját, természetét, és fogása' módját megolvashatni FÖLDINél a' 108 és 109 lapp. hosszabbban pedig FABIAN' *Raffjának 588 lapj. egészen az 598 lapig.*

91 old. Hogy a' PLANTAK is szaporodnak, 's magvaikból hasonló fajtát tenyésztetnek; azt a' paraszt ember is tudja. Hanem, hogy erre a' tenyészésre szintúgy a' plántákban is HÍM ÉS NYÖSTÉNY NEMET állított elő a' Terméltet, mint az élő állatokban, azt már nem tudja minden ember. A' régi Böltsék valamennyitskére fajdították ezt a' dolgot: de világosan 's határozósan legelőször MILLINGTHON nevű Anglus írt a' plántáknak nembéli külömb-sé-

gekről. Ő pedig élt a' XVII dik' Század' végén.
 — A' növények' Nemzőrészei a' Virágban
 vagnak. Itt az én verseimnek megértésére e-
 lég ennyit tudni: hosszabban ennek fejtegeté-
 sébe ilyen helyen nem botsátkozhatom.

91 old. A' PALMA legelső, ' és legszebb, ne-
 mesebb pompásabb neme a' Plántáknak; a'
 PENÉSZ pedig, legutolsó 's legfilányabb. Er-
 ről méltó lesz tanúlatlan Olvasóimat a' hely'
 szük voltához képest megvilágosítani. Azt gon-
 dolja a' természetet nem esmérő ember, hogy
 a' penész csak valami rusnyapor és pelyhes
 nyálkáság, melly a' romlásnak és rothadás-
 nak következése: holott mind az, a' mi ne-
 künk ilyennek látszik, egynéhány ezer apró
 plántákból öszvetsoportozott erdőtske, a'
 mellynek gyökerei, szárai, ágai, virági és
 magvai vagnak, 's a' mellyet jó nagyító üve-
 gen szemlélni kibeszéllhetetlen gyönyörűség.
 Ha feketedni kezd, jele hogy megérett, 's
 már veszni tér. Többnyire hamar fel nő, (nyá-
 ron 1-2 óra alatt, ha nedvességet, meleget, 's
 rekedt levegőt kaptat) de némelly Nemei esz-
 tendő-számra is eltartanak. Van pedig, a' mint

a' Természetírók számlálják, 15 faja, melly fajok közül némelyiknek egyes szára van, némelyiknek ágasbogas, hata tartós, kilentze mulolagvaló. Nemi neve Linnénél MUCOR, és tartozik a' GOMBAK' rendébe.

92 old. SCHWARTZ *Berchtoldot* tartják a' puskaapor' első feltalálójának — Európában. Élt ő a' XIII-dik Században: Freyburgi fi volt, és Franciscanus barát.

93 old. JUNO, a' mint Ovidius beszéli, magtalan lévén, Jupiter a' maga' fejében a' fegyveres Minervát foganta, kit osztán a' Vulkánus kalapáttsa szabadíta ki onnan. Ezen bámúlván Júno, 's hasonló páratlan nemzésre törekedvén, elindúlt az öreg Oceánhoz, hogy tőle tanátsot kérjden a' felől, mi móddal lehetne néki is férjfi nélkül gyermeke. Ez útjában elfáradván betér Flórához, 's közli véle szándékát. Flóra a' kertjébe viszi ötet. egy VIRAGOT mutat néki, a' mellyet ha tsak úja' végével érintene is, azonnal fogadna méhében. Úgy is lett: és Mársot külte, a' hadak Istenét. — Más alkalmatossággal, midön Jupiter' asztalánál vendégségben ülne, jól talált lakni mezei salátával, 's azonnal megterhe-

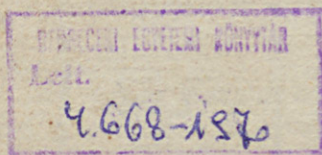
fedett. Ebből szülte a' hasonlíthatatlan szépségű Hébét, az ifjúság' Istenasszonyát, 's Istenek' pohárnoknéját. — Tsudálatos költemény ez, holott a' Salátának vizes és hideg természete mind a' két Nemet meddővé teszi!

94 old. DONNA OLYMPIA, egy nagy familiából való, de szegény és büszke Spanyol Uri asszony a' HOLBERG' egyik Vígjátékjában. — BARÓ v o n NICHTS a' németeknél olyan forma szóllás, mint magyarul a' Sohonnai vagy Semmiházy Uraság.

95 old. ÉLVÉNY, deákúl *vivax*, olaszúl, frantziáúl *vivace*, németül *lebhaft*. Ellenkező jelentésű azzal hogy *halovány*, *halvány*. A' deáknál ezek a' grádusok vagynak, *vivens*, *vivus*, *viduus*, *vivax*: az olasznál szint' ezek: a' frantziánál, *vivant*, *viable*, *vif*, *vivace*: a' németnél, *lebend*, *lebendig*, *lebhaft*. Nyelvünkben még eddig tsak e' két szót gyomroztuk: *élő* és *eleven*. Ha azt akarjuk, hogy jövendőben a' tudományokban, muzsikában, képírásban, éc. előbb menjünk: fok szavakra 's meghatározott értelműekre kell szert tennünk. Ama' két régi szónkhoz hadd járúljon hát hozzá az *élvény*, melly ellen semmit az

Új-voltán kívül nem vethetni. Ha jól emlékezem, BENKŐ Úr valahol ilyen formát akar az *élénk* szóval kitenni. Nagyon helyesen! valamint *fél* gyökértől *félénk*, úgy *él* gyökértől *élénk* jön, Ezt is adjuk a' többihez, 's nekünk is 4 grádusú szavunk lesz az élet ideájára, mint az itt előhozott Nemzeteknek. — A' ki az új szókat nem tűrheti, mondjon le az új ideákról is. Elég tágas a' Caspium' homokpusztája! ott életében sem hall egy új szót is!

96 old. A' melly régi bőrét a' kígyó tavasszal elveti, az felette vékony, halovány, és lenge: a' LEBERNYEG ilyen ruhát jelent a' Magyaroknál; p. o. a' rongyos, kopott, vékony, szél-szűrő köpenyeget, lebernyegnek tsúfoljuk. Deákul és görögül ez a' Kígyóhártya *Syphar*, és *Leberis*, ahonnan az a' példabeszéd is van, *Nudior leberide*: nem jól jön é hát ez a' *leberis* magyar nyelven *Lebernyegnek*?



753148



753148

